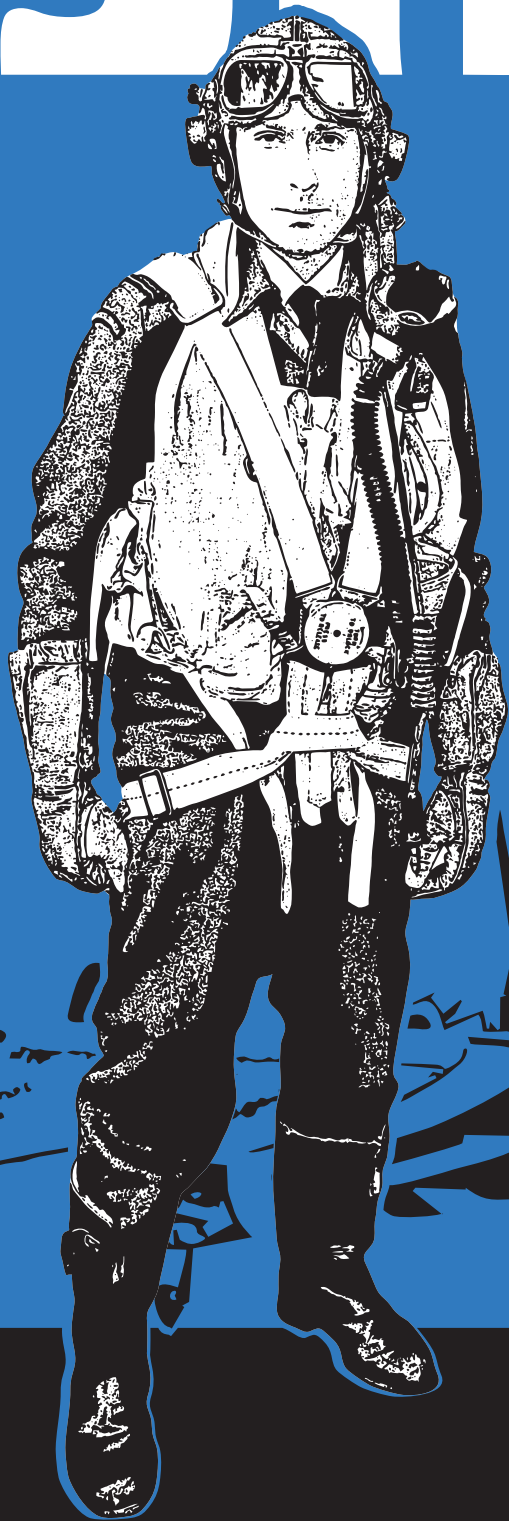

LEGIONÁŘSKÝ

2/2024

směr

Čechoslováci
nad Normandií

Oslavy
Dne vítězství

Setkání
modrých baretů

Z činnosti
legionářských jednot

Výstava Československé obce legionářské

Ženy VE VÁLCE

PAMÁTNÍK
ODBOJE
ŽAMBERK

Připomeňte si s námi osudy
československých žen,
které jako ošetřovatelky
a zdravotnice působily
za 2. světové války
ve Velké Británii
a na východní frontě

Památník odboje
Havlenova 580
Žamberk

VSTUP
ZDARMA

@pamatnikodboje

ČESKOSLOVENSKÁ
OBEC LEGIONÁŘSKÁ

MINISTERSTVO OBRANY
ČESKÉ REPUBLIKY

Vojenský ústřední archiv

Národní archiv

Město
Žamberk

Výstava se koná za finanční podpory Ministerstva obrany ČR

KVĚTEN

ČR si připomněla 79. výročí ukončení druhé světové války 2-3

79. výročí osvobození Ostravy 4-5

Uctění památky padlých v Pražském povstání 6-7

Pieta k uctění památky obětí odboje na Kobyliské střelnici 8-9

Památce obětí druhé světové války na Olšanech 10-11

Květnové oslavy Dne vítězství jednotou Přerov „Jana Gayera“ 12

Pietní vzpomínka na oběti druhé světové války v Bystřici 13

Odhalení pamětní desky Col. C. W. Abramse 13

Květnové připomínky událostí druhé světové války na Liberecku 14-15

Piety na Novojičínsku u příležitosti 79. výročí vítězství 16

Oslavy osvobození v Hrotovicích 17

Lazníky 1945-2024 18-19

VÁLEČNÍ VETERÁNI

21. Setkání modrých baretů v Českém Krumlově 20-21

STALO SE

Od tragické smrti generála M. R. Štefánika uběhlo již 105 let 22

110 let od narození pana generála Krzáka 23

Tereziánská tryzna se konala u příležitosti 79. výročí osvobození 24-25

Den Jana Kubiše 2024 – Pocta statečným 26

„Přisahal republice“ 27-28

Československá obec legionářská otevřela své expozice 28-29

Záložáci na cvičení Joint Fires 2024 30-32

ČINNOST JEDNOT

Vzpomínka na majora Eckera 33

Branný den pro děti a mládež na tankodromu v Šenově u Nového Jičína 34-35

Bambifest v Českých Budějovicích 36

Pamětní deska plk. Miloslavu Štěpánkovi 37

Husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova byl v Bystřici 37

Slavnostní otevření stálé expozice v Olomouci 38-39

První oběti heydrichiády byly z Rokycan 40

U Václavky se opět vzpomenu na československé parašutisty 41

Vzpomínka na partyzánskou skupinu „Národní mstitel“ v Zahájí 42

Na Vysočině se hlásí ke svým hrdinům 42

POKOS s podporou Jednoty ČsOL Písek a KVV České Budějovice 43

Květnová činnost boletické jednoty 44-45

Zborov, náš vzor! 46-47

Pietní akt u Památníku odboje na Ploštině 47

TRADICE

Čechoslováci nad Normandií 48-55

Kameny republiky 56

Red. MO ČR

ČR si připomněla 79. výročí ukončení druhé světové války

Před 79 lety skončila v Evropě druhá světová válka. Památku padlých, kteří položili život za naši vlast, v Den vítězství u hrobu Neznámého vojína v Praze na Vítkově uctili prezident republiky Petr Pavel, nejvyšší představitelé státu, zástupci resortu obrany, armády, váleční veteráni i veřejnost. Pietní akt ozvláštnil průlet stíhacích letounů a vrtulníků včetně dvou nových amerických strojů Venom a Viper z výzbroje 22. základny vrtulníkoveho letectva.

U Národního památníku nechyběli zástupci vlády, obou komor parlamentu, diplomatického sboru, církví či Sokola, ale i druhováleční a novodobí váleční veteráni. Za resort obrany položili věnec ministryně obrany Jana Černochová a náčelník Generálního štábu Armády ČR generálporučík Karel Řehka.

Československou obec legionářskou reprezentoval její předseda Pavel Budinský a řídicí tajemník Milan Mojžíš.

Pietní akt zahájila přehlídka nastoupených jednotek, kterou společně provedli prezident republiky v doprovodu

náčelníka své vojenské kanceláře. Poté zazněla státní hymna a za zvuků chorálu Ktož sú boží bojovníci byly přineseny historické prapory. Následovalo položení věnců k památníku u sochy Jana Žižky. Jako první položil věnec k hrobu Neznámého vojína prezident republiky, po něm se poklonili předsedkyně a předseda obou parlamentních komor a premiér. Následovala ministryně obrany s náčelníkem Generálního štábu AČR, pražský primátor a zástupci církve. Historické události si na místě připomněli také sokolové. Výše uvedené představitele ČsOL za věncem organizace doprovodil přítomný válečný veterán druhé světové války generálporučík Miloslav Masopust.

Za zvuků signálu Večerka drželi přítomní minutu ticha a vojáci vypálili čestné salvy. Prezident Petr Pavel v projevu uvedl, že je hrdý na to, že Česká republika nepolevuje v pomoci Ukrajině napadené Ruskem. To se podle jeho slov stalo agresorem a rozpoutalo v Evropě válku, která si svojí ničivostí nijak nezadá s druhou světovou. „Můžeme to vidět už více než dva roky každý den, jak se konflikt vyvíjí v neprospěch Ukrajiny,“ sdělil prezident. V proslovu také zdůraznil důležitost členství ČR v NATO – dosáhla tím podle něj těch nejvyšších bezpečnostních záruk v historii. Petr Pavel rovněž zmínil

nutnost investic do obrany a bezpečnosti: „Bohužel nežijeme ve světě, který by byl bezpečným místem, a je proto důležité, abychom tyto výdaje, byť nejsou malé, vnímali jako investici do bezpečnosti naší i našich dětí.“

Po projevu prezidenta republiky následoval slavnostní pochod nastoupených jednotek, během něhož nad Vítkovem přeletěla dvojice stíhaček JAS-39 Gripen, dva podzvuky L-159, vrtulník Mi-171Š a nové stroje Venom a Viper.

Ministryně obrany Jana Černochová připomněla, že Česká republika patří mezi silné spojence Ukrajiny. „Patříme k zemím, které poskytují nejen vojenskou materiální pomoc, ale rovněž výcvik. Na Libavě jsme schopni každoročně vycvičit na čtyři tisíce vojáků,“ vyzdvihla.

Podle náčelníka Generálního štábu by Den vítězství měl být především oslavou statečných lidí, kteří se o vítězství nad nacismem zasloužili. „Je to také připomínka poučení, že když se zlu ustupuje, jsme neteční a stojí se bokem, vždy to skončí tragédií, což dnes vidíme na Ukrajině.“ Byť se podle generálporučíka Karla Řehky Československo před osmi dekádami nebránilo, jako národ máme být na co hrdí. „Nejen vojáci, ale i ostatní lidé kladli odpor, bojovali a kladli odpor i v době, kdy se v Evropě ještě hledal smír.“ ■

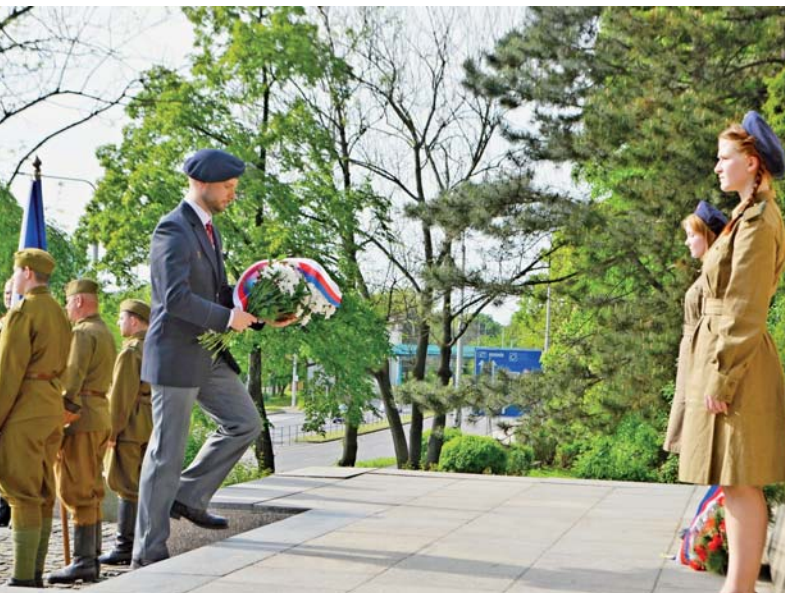

text br. Martin Lokaj
foto br. Stanislav Pítr

79. výročí osvobození Ostravy

Psal se 30. duben 1945 a šestiletá německá okupace Ostravy se s každým výstřelem chýlila ke svému nezvratnému konci. V podvečerních hodinách už stáli osvoboditelé na břehu Ostravice a přes poslední neporušený most spojující moravskou a slezskou část města vyrazil jako první československý tank T-34/85 s věžovým číslem 051.

A právě u tohoto stroje, jenž je dnes nepřehlédnutelnou dominantou Památníku hrdinů ve Slezské Ostravě, se v předvečer 79. výročí setkali členové Československé obce legionářské, aby společně vzdali hold všem, kdo se přičinili o osvobození Ostravy. Pietní akt zorganizovala pro účastníky

tradiční poutě ČsOL na Ostravsko a Opavsko Jednota ČsOL Ostrava 1, jejíž členové se po boku bratří z T. J. Sokol Moravská Ostrava 1 zhostili role čestných stráží v historických stejnokrojích československé a Rudé armády. Slova se pak ujal předseda jednoty br. Martin Lokaj, který připomenul symbolický význam a pohnutou historii obrněnce.

Tanku 051 se sice podařilo odvážně přejít na druhý břeh, záhy byl však zapálen několika protitankovými střelami nepřítele. Ze čtyřčlenné osádky nepřežil radista rtn. Ivan Ahepjuk, její zbylí členové pak vyvázli s různě těžkými zraněními. Most přesto zůstal neporušen a postup tak mohl posléze pokračovat, avšak bez stroje 051. Ten v osvobozené Ostravě již zůstal

a roku 1948 se stal součástí zmíněného památníku na počest příslušníků 1. československé samostatné tankové brigády.

Všem těmto hrdinům vzdali hold novodobí legionáři, ale např. také ředitelka Slezského zemského muzea Jana Horáková a vedoucí Národního památníku II. světové války Kamila Poláková, a to položením květinových darů a vzpomínkou při minutě ticha. Po jejím odeznění bylo důstojné chvíle využito k ocenění zasloužilých členů Jednoty ČsOL Ostrava 1. Z rukou členky Předsednictva Republikového výboru ČsOL sestry Evy Armeánové byli Pamětní medailí ČsOL III. stupně dekorováni bratři Tomáš a Radek Pilátovi, a to za dlouholetou obětavou práci pro naši jednotu, zvláště pak za přínos na důstojné komemoraci

a popularizaci událostí a hrdinů osvobození Ostravska v dubnu 1945 a partyzánského hnutí na Beskydsku.

Pietní setkání pokračovalo u blízké pamětní desky Miloši Sýkorovi, o němž se dříve mylně tradovalo, že měl za cenu svého života most, dnes přesto nesoucí jeho jméno, zachránit před odpálením. Na tomto místě bylo nicméně vzpomenuť všech Ostravanů, kteří se za nemalých obětí aktivně zapojili do protinacistického odboje i samotného osvobození města. Poslední zastávka u pamětní desky Ivanu Ahepkukovi na slezsko-ostravské radnici pak posloužila k holdu hrdinství tohoto i tisíců dalších Rusínů, kteří prolévali krev za republiku, jejíž součástí se již nikdy neměli znovu stát. ■

Uctění památky padlých v Pražském povstání

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Volfová

Na 5. května tradičně spadá pietní vzpomínka pořádaná při budově Staroměstské radnice v Praze, která symbolicky zahajuje řadu podobných pietních setkání po celém hlavním městě. I letos vzpomínku na počest padlým povstalcům pořádaly Československá obec legionářská, zastoupená jejím předsedou br. Pavlem Budinským, a Magistrát hlavního města Prahy, který na místě reprezentoval primátor Prahy pan Bohuslav Svoboda. Neopodstatitelnou byla při pořádání piety spolupráce s Ministerstvem obrany ČR, Posádkovým velitelstvím Praha a Ústřední hudbou AČR.

V letošním ročníku připadlo setkání na neděli, to s sebou přineslo po letech opět souběh s Pražským mezinárodním maratonem, ale díky vstřícnosti pořadatelů se podařilo funkčním způsobem zajistit průběh venkovní části programu piety. Ve výsledku pak záběry z pietního aktu přenášely v rámci prostřihů televize v osmi desítkách zemí světa.

Samotná pieta byla zahájena krátce po desáté dopolední, přesněji hned po odbití orloje, po kterém vojenský trubač zahrál třikrát signál „Pozor!“. Vojenská hudba spustila smuteční pochod a jednotlivé delegace za svými věnci, jež nesli vojáci pražské posádky, přistupovaly k pamětní desce, umístěné na torzu Staroměstské radnice, aby se poklonili památce tisíců obětí povstání v Praze a jejím blízkém okolí.

Po ukončení kladení květinových darů byli uvítání vzácní hosté, k nimž patřil místopředseda Senátu Parlamentu ČR pan Tomáš Czernin, starostka Městské části Praha 1 paní Terezie Radoměřská, vrchní ředitel Sekce vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany ČR pan Lubor Koudelka, ředitel Sekce plánování schopností Ministerstva obrany ČR pan brigádní generál Miroslav Feix, ředitel Krajského vojenského velitelství Praha pan plukovník Pavel Mareček a nechyběl ani zástupce Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy v Moravské Třebové bratr major Pavel Rajj. Českou obec sokolskou zastupoval náměstek vzdělavatele bratr Marek Manda.

Po minutě ticha doprovobené „Večerkou“ v podání vojenského trubачe se nejprve ujal úvodního slova pražský primátor Bohuslav Svoboda, který ocenil hrdinství a rozhodnost účastníků pražského povstání. Ze vzácných hostů vystoupil s projevem místopředseda Senátu Tomáš Czernin. Se závěrečným slovem následně vystoupil předseda ČsOL bratr Pavel Budinský, který mimo jiné řekl: „Bez povstání československých občanů v Praze a na českém a moravském venkově by se poslední dny války odvíjely jinak, a přinesly by mnohem větší oběti na civilním obyvatelstvu.“

Na závěr zahrála Ústřední hudba Armády ČR českou státní hymnu a představitelé jednotlivých delegací se přesunuli do Křížové kaple Staroměstské radnice, kde se uskutečnila tichá a velmi intimní pieta před křížem z ohořelých trámů, jenž původně při radnici označoval v květnových dnech

provizorní pietní místo určené památce padlých. Položením květin a minutou ticha za tónů Večerky byla ukončena dopolední pieta na pražské Staroměstské radnici. Pevně věřím, že pieta k 80. výročí povstání v příštím roce, se setká s náležitým zájmem veřejnosti.

K hlavním významným pietním shromážděním v Praze dne 5. května patří rovněž vzpomínka před budovou Českého rozhlasu. I letos si tak představitelé státu, spolků, veřejnosti i „rozhlasáci“ připomněli klíčový boj o rozhlas, který sehrál významnou roli při organizaci povstalců nejen v Praze. ■

Pieta k uctění památky obětí odboje na Kobyliské střelnici

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Volfová

K tradičním pietním aktům, které připadají na počátek května patří ta, která se odehrává šestého dne onoho měsíce na Kobyliské střelnici na Praze 8. I letos se její organizace zhostila Československá obec legionářská ve spolupráci s Městskou částí Praha 8, Ministerstvem obrany ČR, Posádkovým velitelstvím Praha a Ústřední hudbou AČR.

Pozvání přijala celá řada významných představitelů institucí, armády a dalších partnerů, což dokládá význam, jaký je tomuto pietnímu aktu přisuzován. Československou obec legionářskou zastupoval vedoucí projektu Péče o válečné veterány br. plk. v. z. Viktor Šinkovec. Silné zastoupení měla tradičně Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, kterou zastupovala jak její 1. místopředsedkyně paní Věra Kovářová, tak místopředsedkyně paní Olga Richterová. Senát PČR reprezentoval předseda Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost pan Pavel Fisher,

kteří patří rovněž mezi časté hosty piet pořádaných ČsOL. Vlādu ČR zastupoval náměstek ministra pro legislativu pan Karel Blaha a Ministerstvo obrany ČR vrchní ředitelka jeho Sekce majetkové paní Marta Kopecká.

Početná byla rovněž vojenská složka čestných hostů v čele se zástupcem náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky plk. Petrem Cupákem a ředitelem Sekce plánování schopností MO brig. gen. Miroslavem Feixem, dále pak ředitelem Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO plk. Robertem Speychalem a zástupcem Krajského vojenského velitelství Praha mjr. Petrem Valterou. Slovenskou stranu zastupoval vojenský přidělenec SR brig. gen. Branislav Benka.

Samospráva byla zastoupena jak starostou Městské části Praha 8 panem Ondřejem Grosem a starostou Libochovic panem Miroslavem Zůnou, tak zastupitelem Hlavního města Prahy panem Tomášem Slabihoudkem. Na pietě nechyběl ani br. mjr. Pavel Rajj z vojenské školy v Moravské Třebové s doprovodem svých žáků. V neposlední řadě byli piety přítomni i rodinní příslušníci popravených.

Kobylická střelnice, která je dnes Národní kulturní památkou, sloužila za německé okupace, v letech 1939–1945, k represivním popravám. Německá správa proměnila tamní konírnu na poslední věznicí odsouzených a v severní části střelnice zřídila hromadné popraviště. Nejvíce represivních

poprav proběhlo v prostorách střelnice v Kobylicích po atentátu na R. Heydricha v období tzv. II. stanného práva. Za 33 dnů, od 30. května do 3. července 1942, zde bylo prokazatelně popraveno 539 lidí, z toho 463 mužů a 76 žen. Mezi nimi bylo mnoho významných vědců, umělců, politiků a vojáků. Ještě dne 7. května 1945 zastřelila popravčí četa vojáků zbraní SS před vchodem do střelnice trojici obyvatel Kobylic.

Na závěr důstojného pietního setkání poděkoval za ČsOL br. Viktor Šinkovec za účast: „Vám všem, dámy a pánové, děkuji, že svou přítomností vyjadřujete spolu s institucemi, které zastupujete, že nezapomínáte, komu jsme vděční za naši svobodu.“ ■

Památce obětí druhé světové války na Olšanech

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

Na více než 50 hektarech pražských Olšanských hřbitovů je pohřbeno na dva miliony zesnulých. V části Čestného vojenského pohřebiště se při tom nachází tisíce ostatků vojáků, kteří byli příslušníky celé řady armád, které byly za posledních 200 let přítomny v hlavním městě. Právě v těchto místech se každoročně 7. května koná série pietních aktů, jejímž účelem je připomenout si vojáky a povstalce, kteří přišli o své životy na přelomu války a míru.

Několik pietních zastavení, u kterých je nepostradatelná role Posádkového velitelství Praha, Ústřední hudby AČR a součinnost Správy Olšanských hřbitovů, představuje ceremonii, která započne o desáté hodině dopolední a trvá bezmála dvě hodiny.

V letošním roce ji s námi za neustávajícího silného deště absolvovali zástupci řady institucí: člen Výboru pro

zdravotnictví Senátu PČR senátor Jan Pirk, zastupitel hlavního města Prahy a předseda Výboru pro územní rozvoj pražského zastupitelstva Tomáš Pek, vrchní ředitel Sekce vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany Lubomír Koudelka, ředitel Sekce plánování schopností MO pan brig. gen. Miroslav Feix, jenž se účastnil většiny květnových

pietních aktů pořádaných ČsOL, kancléř Poslanecké sněmovny pan Martin Plíšek, slovenský přidělenec pan brig. gen. Branislav Benko, zástupci Úřadu Vlády ČR, Vojskové kanceláře prezidenta republiky, České obce sokolské, i žáci vojenské školy v Moravské Třebové v čele s br. mjr. Pavlem Rajjem.

První pietní akt se vždy koná na pohřebišti Commonwealthu, dále pak na pohřebišti Sovětské armády, po kterém následovalo položení květinových darů na pohřebišti Bulharů, kde se k nám připojil rovněž Velvyslanec Bulharské republiky J. E. Dantcho Dobrinov Mitchev, který se společně s námi poklonil rovněž u dalšího pomátníku na pohřebišti Pražských barikádníků. Následovalo kladení květin u pomníku obětí z Prahy 4, u pomníku RAF, u hrobu generála Klapálka, na pohřebišti I. odboje a na závěr u hrobu generála Kutlvašra.

Velké uznání je třeba vyjádřit všem, kteří se účastnili za vytrvale nepříznivého počasí celé pietní cesty, zvláště pak příslušníkům Posádkového velitelství Praha a Ústřední hudby AČR.

Poté, co jsme se rozloučili s účastníky piety, jsme uctili památku válečného veterána Sigmunda Hladíka, jehož hrob se nachází naproti hrobu generála Kutlvašra. Když v roce 2021 pan Hladík zemřel, odešel již jako poslední příslušník své rodiny a jeho pohřbu se proto zhostila Československá

obec legionářská. Mnozí jsme se tehdy účastnili posledního rozloučení s ním, ačkoli jsme nikdy neměli tu čest jej osobně poznat. Stejně tak, jako pořádáme piety na Olšanských hřbitovech, aby na hrdiny nebylo zapomenut, tak se onoho 7. května pokloníme památce Sigmunda Hladíka, aby ani on nebyl zapomenut. ■

Květnové oslavy Dne vítězství jednotou Přerov „Jana Gayera“

text br. Pavel Mikeš
foto br. Martin Zapletal

Letos v květnu uplynulo 79 let od konce druhé světové války, největšího globálního konfliktu v dějinách lidstva, který si vyžádal více než 62 milionů obětí. Výročí vítězství nad nacismem si připomenuli členové Československé obce legionářské, Jednoty v Přerově „Jana Gayera“, představitelé města Lipník nad Bečvou, vojenské posádky Lipník nad Bečvou, Policie ČR, místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR Jitka Seitlová a další.

návštěvníků. Školou povinné žáky a studenty občerstvili legionáři čepovanou kofolou a předali jim propagační materiály o Legiovlaku, projektech Legie 100, omalovánky, skládačky a pexesa s vojenskou tematikou.

Veškeré aktivity Československé obce legionářské byly připomínkou výročí osvobození naší vlasti 8. května 1945. Cesta k němu byla během druhé světové války dlouhá a krvavá, neboť zlo ze strany nacistického Německa nebylo zastaveno hned zpočátku. Adolf Hitler

V pondělí 6. května proběhl slavnostní nástup příslušníků Armády ČR vojenské posádky v Lipníku nad Bečvou na náměstí T. G. Masaryka. Při této příležitosti byly položeny věnce k pamětní desce padlým hrdinům. Další pietní akty ke Dni vítězství proběhly tentýž den odpoledne v Lipníku u Pomníku obětem válek naproti městskému hřbitovu a na náměstí Osvobození a v místních částech Podhoří, Loučka a Nové Dvory.

O den později se legionáři zúčastnili Dne otevřených dveří v Dukelských kasárnách, kde v samostatné expozici prezentovali dobové vojenské uniformy, historické palné zbraně a předměty denní potřeby vojáků obou světových válek. Podle sdělení vojenské posádky se akce zúčastnilo asi 1800 dětí mateřských, základních a středních škol a 200 dospělých

tehdy porušoval mezinárodní smlouvy jednu za druhou, obsadil postupně Porúří, Rakousko, Sudety a zbytek Československa – a to vše bez boje. S každým dalším soustem rostl a sílil, proto také po vypuknutí války na bojištích jasně dominoval. Než se ostatní vzpamatovali, z původní Evropy mnoho nezbyvalo.

Bylo třeba mnoho obětí, aby byl zastaven, zahánán zpět do svého doupěte a zlikvidován. Podíleli se na tom mnozí Češi, Moravané, Slezané, ať již vojáci na západní či východní frontě nebo odbojáři v protektorátu. Oceňme a připomínejme si jejich odvahu a odhodlání, vždyť bojovat nemuseli, mohli zkusit prostě jen přežít a radě z nich by se to určitě i podařilo. Oni však nasazovali své životy a mnohdy zaplatili cenu nejvyšší. Stejně jako i další oběti nacismu – vězni v koncentračních táborech, nebo lidé, kteří skončili na popravišti třeba jenom kvůli svému původu, kvůli své víře, kvůli rodině, nebo prostě proto, že se ocitli ve špatný čas na špatném místě.

Od konce druhé světové války žila dlouhá desetiletí Evropa v míru. Začali jsme to považovat za samozřejmost, za něco neměnného. Situace se ale změnila – nejprve etnické konflikty na Balkáně a před dvěma lety drsná realita na Ukrajině. Poprvé od války chce v Evropě jeden stát ukrást území tomu druhému. A netají se tím, že může pokračovat dál, že i nás považuje za své nepřátele, že i nás může zničit. A opět jsou těmi oběťmi hlavně obyčejní lidé, ti, kteří jsou často jen figurkami na šachovnici mocných. Přicházejí o své blízké, o své domovy. Proto je důležité si historii připomínat a poučit se z ní. Vnímat souvislosti a pochopit, že jakýkoliv agresor musí být zastaven včas. Tehdejší bojovníkům proti nacismu i všem jeho obětem jsme to dlužni!

Pietní vzpomínka na oběti druhé světové války v Bystřici

text Br. Teodor Hybler

foto br. Jan Warcop a Břetislav Snášel

Ve čtvrtek 2. května se odpoledne sešli občané Bystřice, u Památníku obětí druhé světové války, aby zde položili věnce a kytice. Předseda Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku br. Petr Majer přítomným přiblížil konec války v obci:

„Dne 1. května 1945 v jednu hodinu po půlnoci ustupující Němci zlikvidovali železniční most a o půl hodiny později silniční mosty na řekách Hlučová a Olše. Další destrukce 1. května se ozvala ve 13 hodin, kdy byla zničena na železniční trati stavědla. Dne 2. května ve dvě hodiny po půlnoci byl vyhozen další most na Hlučové, u smuteční obřadní síně,

a o půl hodiny později i podjezd pod železniční tratí. V dopoledních hodinách dne 2. května jako by se život v obci zastavil, teprve krátce po poledni byla Bystřice osvobozována vojsky 38. armády 4. ukrajinského frontu.

Není známo, že by někdo 2. května 1945 v Bystřici padl, nevedly se zde totiž žádné boje. Mnohem větší však byly materiální škody, jednak vyhozením již zmíněných mostů a železniční tratě. I přesto byly dopady druhé světové války tragické. Celkově v letech 1939–1945 položilo život v této strašlivé válce 136 občanů Bystřice.

Čest jejich památce!“

Odhalení pamětní desky Col. Creightona Williamse Abramse

br. Miroslav Ječmen

Na pozvání ředitele Hornického muzea Příbram PaedDr. Josefa Velfla se členové příbramské jednoty ČsOL dne 9. května zúčastnili slavnosti v Kamýku nad Vltavou. Pietního aktu se zúčastnili 1. místopředseda Senátu PČR Jiří Drahoš, senátor Jiří Burian, představitel ambasády USA v ČR, bývalý NGŠ AČR arm. gen. v. v. Jiří Šedivý, ředitel KVV pro Středočeský kraj, starostové obcí Kamýk nad Vltavou a Zduchovice, předseda okresního SBZS a KVH Příbram – Březové Hory Jiří Mika, členové KVH, představitelka Jednoty ČsOL v Plzni ses. Kateřina Jandíková, zástupci policejních veteránů a HZS, a velký počet občanů z Kamýku nad Vltavou a blízkého okolí.

Po zahájení slavnostního aktu starostou Kamýku nad Vltavou byly proneseny proslovy jednotlivými hosty, přičemž ředitel Hornického muzea PaedDr. Josef Velfl seznámil přítomné s podrobnostmi týkajícími se příjezdu Col. Creightona Williamse Abramse na konci druhé světové války do Kamýku a jeho podíl na kapitulaci německých jednotek SS v počtu několika tisíců mužů, kteří se nacházeli ve výcvikovém prostoru jednotek SS mezi

Sedlčany a Benešovem, čímž bylo zabráněno teroru a masakrování civilních osob Kamýku nad Vltavou a dalších obcí v okolí.

Pro účastníky této slavnostní a památné události byla připravena ukázka tábora americké armády včetně historické techniky a polní kuchyně, kde bylo možné ochutnat guláš a také válečnou kávu.

Tato akce se organizátorům opravdu vydařila a místní budou mít dlouho na co vzpomínat. ■

Den vítězství na ruprechtickém vojenském hřbitově

Květnové připomínky událostí druhé světové války na Liberecku

text br. Jan Hnělička
foto J. Hnělička, Kateřina Portmann,
Filip Trdla, Marcela Freimuthová

Také v letošním roce byly květnové osvětové a kulturní aktivity liberecké jednoty podpořeny Libereckým krajem v rámci projektu „Připomínání událostí I. až II. světové války“. Díky této významné podpoře ze strany krajské samosprávy jednota v průběhu května organizovala několik akcí, jejichž cílem bylo připomenout jednotlivé události druhé světové války na Liberecku. Hlavními garanty květnového programu Dnů vítězství se tentokrát staly statutární město Liberec, 31. pluk radioaktivní, biologické a chemické ochrany generálmajora Oskara Starkoče, Československá obec legionářská Jednota Liberec a Židovská obec Liberec. Zahájení programu započalo 6. května 2024 veřejným čtením jmen obětí holocaustu Jom ha-šoa před Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci. Po ukončení akce následoval pochod za liberecké dětské oběti holocaustu k novému památníku romským obětem druhé světové války v Kunratické ulici.

Čestná stráž u památníku obětem druhé světové války, uprostřed hejtmán Martin Půta

Komentovaná prohlídka o protiletectvé ochraně v Liberci

O den později jednota ve spolupráci s KVH Tobruk-Dunkerque a katedrou historie Technické univerzity v Liberci uspořádala v krajské knihovně nejprve dopolední program pro školy, v rámci kterého se žáci zdejších základních škol seznámili s tématem československých parašutistických výsadek, atentátu na Heydricha a zničení Lidic i Ležáků. Při této příležitosti rovněž proběhla díky spolupráci s obecně prospěšnou organizací Živá paměť beseda s lidickým pamětníkem Jiřím Pitínem. Odpolední program byl již věnován široké veřejnosti. Ve druhém patře knihovny tak proběhla vernisáž výstavy „Výtvarníci na západní frontě“, které se zúčastnil i její autor Martin Flosman z Vojenského historického archivu v Praze. Poté proběhl již třetí ročník semináře „Liberec v Říšské župě Sudety“, během kterého i tentokrát zazněly příspěvky věnované tématům odboje, perzekuce či nacismu v prostředí Liberce v letech 1938–1945. V prvním příspěvku „Zdeněk Louda – odbojář, výtvarník a ředitel Gymnázia F. X. Šaldy“ br. Jan Hnělička přítomným představil životní osud tohoto významného pedagoga, teoretika umění a druhoválečného odbojáře. Poté vystoupil Ivan Rous ze Severočeského

Žáci základních škol s Jiřím Pitínem

Vzpomínka věnovaná obětem šoa

Vernisáž výstavy Výtvarníci na západní frontě

Soutěžní exponáty Mafia Cupu 2024

muzea v Liberci, který se v přednášce „Kdo a jaký vliv měl v Říšské župě Sudety? Zbrojný inspektorát jako prodloužená ruka Speerova ministerstva“ věnoval nejnovějším poznatkům o nacistické nucené práci a zbrojní výrobě na Liberecku. Závěrečný příspěvek „Zakázaná láska – horizontální kolaborace před libereckou Trestní nalézací komisí“ přednesla

Kateřina Portmann z liberecké univerzity, která se věnovala poválečnému vypořádávání se s kolaboranty. Seminář byl následně zakončen slavnostním představením její nové monografie s názvem „Vyrovnání se s válečnými zločiny a zločiny kolaborace po druhé světové válce v Liberci“.

Samotný Den vítězství započal nejprve uctěním památky padlých a zemřelých během druhé světové války na vojenském hřbitově v Ruprechticích, a poté pokračoval vzpomínkovým shromážděním na Štefánikově náměstí před areálem dolních kasáren. O dva dny později hostila liberecká knihovna soutěžní výstavu plastikových modelů „Mafia Cup 2024“, který organizovala jednota s libereckým Spolkem přátel letectví – modelářským klubem. Květnové oslavy zakončily dvě komentované prohlídky městem. První z nich, vedená již zmíněnou Kateřinou Portmann, proběhla na libereckém židovském hřbitově a v památníku obětem šoa v Ruprechtické ulici. Účastníci druhé prohlídky se pak s Ivanem Rousem vydali dolním centrem města až do protiletectvého krytu v Lucemburské ulici, kde se dozvěděli nejen o jeho výstavbě, ale i o řadě jiných protiletectvých opatřeních ve válečném Liberci. ■

Piety na Novojičínsku u příležitosti 79. výročí vítězství

ses. Emilie Bartoňová

Tak, jak postupně byly osvobozovány obce a města v našem okrese, tak se podle dat konaly i pietní akce u pomníků v našem okrese s položením květin a věnců, doprovázeny hymnami, a to nejen reprodukovány. Například ve Frenštátě pod Radhoštěm hraje každoročně orchestr a nechybí ani krátký program, při kterém školní děti recitují básně. Těchto pietních akcí se zúčastňují jak zástupci měst i obcí, tak i příslušníci dalších organizací a spolků.

Okres Nový Jičín má 9 měst, 44 obcí a další místní části, kde si občané připomínají padlé, a to nejen za první, ale i druhé světové války. Zůstává už jen malý počet těch, kteří jsou ještě přímými účastníky války, ale je na nás, abychom uctili památku všech těch, kteří za naši svobodu položili své životy.

Žít v míru s láskou v srdci a k vlasti – to bylo to, za co padlo tolik lidských životů, nemůžeme dopustit nové válečné konflikty, které nemají smysl. ■

Oslavy osvobození v Hrotovicích

text bři. Radek Říha
Vladislav a Ivo Smičíkovi
foto Pavel Cafourek

U příležitosti oslav osvobození proběhla v Hrotovicích dne 8. května 2024 vzpomínková akce. Ta byla zahájena v 16.45 hodin průletem vrtulníku z nedaleké 22. základny letectva v Náměšti nad Oslavou. Vzpomenuli jsme památku 115 místních občanů a 37 vojáků Rudé armády, kteří zde v poslední den války položili své životy.

Vzpomínková akce dále pokračovala kladením věnců a projevem paní starostky Mgr. Hany Škodové. Součástí programu bylo i spuštění kašny a slavnostní zasazení lípy u příležitosti 30. výročí jmenování Hrotovic městem. O hudební doprovod pietního aktu se postarala dechová hudba Polanka. Čestnou stráž a kladení věnců zajistila jednotka příslušníků 22. základny letectva. ■

Lazníky 1945–2024

text Milan Kopecký
foto Martin Zapletal, Kristina Krejčí,
Irena Fridrichová

Během prvního květnového víkendu se v obci Lazníky (asi 10 km severně od Přerova) uskutečnily pravidelné slavnosti, jejichž součástí byly i dvě bojové ukázky a výstava dobové výstroje a výzbroje. Ukázky měly připomenout především účast vojáků 1. čs. armádního sboru při osvobození Moravy v květnu 1945 a byly organizovány za finanční podpory Ministerstva obrany České republiky, Československé obce legionářské a firmy Morkus Morava.

Nejednalo se přitom o přesnou rekonstrukci událostí před 79 lety, protože jádro 1. čs. armádního sboru v květnu se pohybovalo prostorem asi 15 km západně od Přerova a oblast Lazníků se nacházela v pásmu 101. střeleckého sboru sovětské 38. vševojskové armády. Na druhou stranu však v rámci tzv. rychlé skupiny 38. armády postupovaly i tanky 1. čs. samostatné tankové brigády, které 7. května pronikly od Fulneku přes Oderské vrchy až na severní okraj Olomouce.

Účastníkům ukázek přichystali místní velmi příjemné překvapení, protože se na obě ukázky shromáždili diváci vždy v počtu více než 1 500 osob. Zájem se ukazuje jako opravdu vysoký, uvážíme-li, že obec Lazníky má o něco více než 500 obyvatel a vesnice v blízkém okolí nejsou nijak početnější.

První bojová ukázka nazvaná „Průzkum bojem“ začínala ústupem malé německé kolony tří vozidel, která po překonání brodu přes místní potok Říka zamířila k vesnici. Před jejím okrajem vystoupili němečtí granátníci a posílili nepočetnou jednotku pod velením štábního šikovatele, budující systém zákopů. Po malé chvíli odpočinku se na okraji vzdáleného porostu objevilo v zástupu průzkumné československé pěší družstvo, v jehož čele se pohybovali pátrači. Poté, co se čelo průzkumu přiblížilo o několik desítek metrů, bylo napadeno palbou německého kulometu. Českoslovenští vojáci reagovali krátkým ústupem, po němž zaujali obrannou linii a na dohled nepřítele začali hloubit okopy pro ležící střelce.

Za této situace se německý velitel rozhodl rázně odpovědět, protože nemohl strpět blízké pozice, z nichž by protivník mohl dobře pozorovat jeho postavení a po příchodu posíl je mohl využít i pro umístění doprovodných zbraní, například rotních či praporek minometů, podporujících další československý útok. Nasadil tedy svou zálohu – družstvo granátníků na obrněném polopásovém transportéru Sd.Kfz.251/1, která úkol úspěšně splnila. Poté, co se vozidlo přiblížilo k čs. pozicím a granátníci se začali rozvíjet po jeho bocích, velitel československého

Družstvo čs. pěšáků ve východišti k útoku

Německý polopásový transportér Sd.Kfz 251/1 Ausf. D (replika) spěchá posílit německé pozice

Čs. obsluha těžkého kulometu Maxim 1910/30 při odpočinku

družstva nechal iniciovat dýmové granáty a pod ochranou kouřové clony se stáhl k blízkému lesu. Ústupový manévr od blízkého brodu kryla palba těžkého kulometu, který by při palbě protipancéřovým střelivem mohl transportér i ohrozit. Bylo to také neklamně znamení, že čs. valné voje se blíží a že další útok přijde velmi brzo. Transportér se proto obrátil a vrátil se posílit německé pozice, čímž první ukázka skončila.

Druhá bojová ukázka s názvem „Průlom obrany“ navázala na předchozí děj. Bylo jasné, že na základě informací, získaných průzkumem se velitel vyšší čs. jednotky, minimálně roty či dokonce praporu pokusí koordinovat další útočnou činnost. Tak se ostatně také stalo, když se v šíři celého prostoru objevila početná rojnice Čechoslováků, minimálně v síle pěší čety, podporovaná na křídle těžkým kulometem. I když palba granátníků dokázala rojnici na krátkou dobu donutit zalehnout, vyžádal si československý velitel pomoc kompletní čety 82mm praporek minometů, jejichž salvy začaly dopadat

Německý terénní automobil Steyr 1500 přepravuje družstvo granátníků

Stánek Jednoty ČsOL v Přerově skýtal řadu možností k detailní prohlídce dobových ručních zbraní a vybavení

Pohled do německých obranných postavení poskytuje i předstihu o nebyvalém množství diváků

před německá postavení. Poté, co pozorovatelé telefonicky obsluhám minometů poskytli údaje ke korekci, objevily se výbuchy i mezi německými zákopy. Obrana tak začala dostávat trhliny a československá pěchota vyrazila k dalšímu postupu. Také Němci se pokusili přivolat podporu svého dělostřelectva, ale vzhledem k nedostatku střeliva, pro konec války typickému, se před československou rojnicí rozprsklo pouze několik málo granátů, navíc zamiřených skoro bez korekce. Proto německý velitel vyslal do boje opět obrněný transportér. Tentokrát se ukázalo, že sestavu čs. pěchoty kryje kromě těžkého kulometu i družstvo, vyzbrojené protitankovou puškou PTRD. Její střelec po několika výstřelech polopás zasáhl a vozidlo se zastavilo a zakrátko bylo zapáleno i některým pěšákem přesně vrženým protitankovým granátem. Tento okamžik rozhodl průběh celého boje. Čechoslováci postupovali po svém levém křídle a vnikli zde do německého zákopy, který vyčistili a získali zde pár zajatců. Německá

Čs. obsluha protitankové pušky PTRD postupuje společně s pěchotou právě dobytým systémem německé obrany

Velitel čs. pěší čety dává svým vojákům instrukce před zahájením útoku

Veřejnost se mohla seznámit i s minomety, kulomety a protitankovou puškou PTRD, zbraněmi používanými čs. jednotkami v SSSR

obrana se začala hroutit. Němci proto ustoupili i ze zbylého postavení a stáhli se směrem za vesnici. Na bojišti se na závěr objevili i velitel celého československého praporu se svým pobočníkem a telefonistkou a osobně vydal veliteli pěší čety rozkaz k pronásledování nepřítele a dalšímu postupu...

Na vlastní realizaci ukávek se na československé straně podíleli členové jednot ČsOL v Přerově, Olomouci a Valašském Meziříčí a klubů vojenské historie KVH Chotěbuz, KVH Litava, KVH Polom (Slovensko), KVH Příbram a KVH Zlín, sdružených do neformálního nadklubového spolku 4. prapor úderný. Na německé straně se zúčastnili členové klubů vojenské historie KVH Schwarzach, KVH Ostwind a KVH Sturmtruppen, tvořící podobné nadklubové sdružení Unsere Kompanie. Za bezvadnou organizaci patří poděkování zvláště panu Petru Bubrinovi, br. Lukáši Kotkovi a panu Verneru Lorenzovi. Děkujeme též skautům ze střediska Lipenská dvojka Lipník nad Bečvou za postavení stanů pro přespání všech účastníků. ■

21. Setkání modrých baretů v Českém Krumlově

br. Vojtěch Plesník

Vsobotu 27. dubna 2024 se od 8.30 hod. začali na druhém nádvoří krumlovského zámku scházet novodobí váleční veteráni České republiky, kteří se zde zúčastnili již po jednadvacáté akce nazvané „Setkání modrých baretů.“ Toto setkání organizuje každoročně Sdružení válečných veteránů České republiky Jihočeského kraje ve spolupráci s Československou obcí legionářskou. Tohoto setkání se dlouhodobě účastní značné množství zájemců. Ani letos tomu nebylo jinak, sešlo se zde přes tři sta novodobých válečných veteránů a jejich rodinných příslušníků.

Opět zde převládaly modré baret, což je dáno skutečností, že v Českém Krumlově byla zřízena výcviková základna mírových sil OSN, kde se budoucí příslušníci mírových sil připravovali na tyto mise, a odsud také odjžděli do míst jejich nasazení na území bývalé Jugoslávie. Na tomto setkání si připomínali již 30. výročí ukončení mírové mise příslušníci 3. praporu mírových sil OSN pod vedením velitele praporu plk. Ing. Vojtěcha Seidla.

V 10 hodin byla zahájena slavnostní část této akce přinesením praporu výcvikové základny mírových sil OSN v Českém Krumlově, který byl základně propůjčen a rozkazem prezidenta republiky mu byl propůjčen čestný historický název „Plukovníka Švece.“ Poté převzal předseda pořadající Jihočeské krajské organizace SVV pplk. Ing. Vojtěch Plesník hlášení od velícího důstojníka pplk. Ing. Mariána Vargy, provedl přehlídku a pozdravil nastoupené válečné veterány. Po pozdravu zahrála kapela Schwarzenberské zámekské gardy bývalou československou státní hymnu. Schwarzenberská zámekská garda oblečená v dobových uniformách provedla ukázkou vyvěšování praporů zámekské tělesné stráže. Slavnostní atmosféru podpořili trubači granátnické gardy, kteří k uctění památky padlých a zesnulých válečných veteránů zatroubili slavnostní Večerku.

Následně byli přivítáni čestní hosté a váleční veteráni ze Slovenska a Polska. Předseda SVV ČR plk. MUDr. Pavel Budinský pronesl úvodní proslov a přivítal přítomné hosty. Tohoto setkání se zúčastnili bývalí velitelé vojsk OSN, jako velitel sektoru Jih genpor. Ing. Rostislav Kotil, brigádní generálové Karel Blahna, Vladimír Trněný a Zdeněk Jakůbek. Setkání se zúčastnila místopředsedkyně Výboru pro sociální politiku a členka podvýboru pro válečné veterány paní poslankyně Mgr. Pavla Pivoňka Vaňková a poslanec Parlamentu České republiky a starosta obce Loučovice pan Ing. Jan Kubík. Po krátkých proslovech hostů následovalo ocenění aktivních válečných veteránů Jihočeského kraje, slovenských a polských válečných veteránů. Ocenění jim předal předseda SVV ČR plk. MUDr. Pavel Budinský spolu s paní Mgr. Pavlou Pivoňkou Vaňkovou, které byla rovněž udělena za dlouhou spolupráci pamětní medaile SVV ČR k 30. výročí vzniku SVV ČR. Při této příležitosti předali slovenští váleční veteráni pamětní medaili „Za upevňování míru a demokracie III. stupně“ plk. MUDr. Pavlu Budinskému, plk. Ing. Vojtěchu Seidlovi, kpt. Václavu Kukačkoví a starostovi Českého Krumlova panu Alexandru Nogradyemu. Podplukovníku Plesníkovi udělili pamětní medaili II. stupně.

Zástupce polských válečných veteránů brig. gen. Marek Olbrycht předal předsedovi SVV ČR plk. MUDr. Pavlu Budinskému za vzájemnou spolupráci pamětní plaketu a udělil mu rovněž pamětní medaili III. stupně, dále tyto PM převzal pplk. Ing. Ladislav Sornas, pplk. Mgr. Miroslav Šindelář, kpt. Tomáš Gergišák a pplk. Ing. Vojtěch Plesník. Poté využil této příležitosti vedoucí projektu Péče o válečné veterány plk. v. z. Ing. Viktor Šinkovec a ocenil Pamětní medailí ČsOL za příkladné plnění úkolů terénního pracovníka projektu mj. v. z. Rudolfa Krkošku.

Na závěr zástupce MO AČR nprap. František Němec předal PM k 30. výročí ukončení mírové mise OSN „UNPROFOR“ těm veteránům, kteří se nemohli zúčastnit slavnostního předání na Vítkově.

Po skončení slavnostní části se účastníci rozdělili. Mužská část vystoupala na krumlovskou zámeckou věž, kde se zvěčnili do připravené kroniky a podívali se, jak byla vybavena místnost zámeckého věžníku. Dámskou část si převzal dlouhodobý mecenáš ředitel krumlovského zámku pan PhDr. Pavel Slavko a provedl je méně známými prostory zámku.

Dále účastníci navštívili Muzeum Fotoateliéru Seidel, kde se mohli nechat vyfotografovat v dobových krojích. V regionálním muzeu v Českém Krumlově pak mohli zhlédnout výstavy na téma: „Krajina pod palbou“ a „Tenkrát na hranici.“

Po celodenním martyrii se účastníci přesunuli do prostoru rekreačního zařízení VLSS na Olšině, kde byl pro ně připraven pozdní oběd. Zde byl potom vytvořen prostor k posezení s přáteli, zavzpomínání a pobavení se. O dobrou náladu se starala hudební skupina „Bobál.“

V neděli se účastníci rozjeli zpět do svých domovů. Někteří ještě využili krásné neděle k prohlídce starobylého Českého Krumlova, nebo k procházce okolo krásného nejstaršího a u nás nejdříve položeného rybníku „Olšina.“

Na závěr bych chtěl poděkovat všem jihočeským válečným veteránům, kteří se podíleli na přípravě a organizaci této akce. Poděkování patří rovněž řediteli krumlovského zámku panu Mgr. Pavlu Slavkovi, dámám z Fotoateliéru Seidel a zaměstnancům regionálního muzea v Českém Krumlově. Naše velké poděkování si zaslouží veškerý personál rekreačního zařízení na Olšině, jehož zásluhou jsme si pochutnali na vynikající stravě a bylo nám poskytnuto perfektní zázemí a azyl po celou dobu našeho pobytu.

Děkujeme také všem účastníkům setkání, že se této akce pravidelně účastní a tím nás přesvědčují, že má smysl tato setkání pořádat i nadále. Všem pak přejeme pevné zdraví a pohodu v rodinném životě i v práci, abychom se zde mohli za rok opět sejít již na 22. Setkání modrých baretů 19. dubna 2025. ■

Od tragické smrti generála M. R. Štefánika uběhlo již 105 let

Řada pietních aktů, které na počátku května pořádá v našem hlavním městě Československá obec legionářská, vždy začíná pietou na Petříně, která však není věnována hrdinům druhého odboje, povstalcům a padlým vojákům spojeneckých armád. Dne 4. května si každoročně u nás a na Slovensku připomínáme výročí fatálních následků letecké nehody, které stály život jednu z nejdůležitějších osobností boje za československou samostatnost – generála Milana Rastislava Štefánika.

U jeho sochy při Štefánikově hvězdárně se po roce setkala řada významných osobností. Pozváni Československé obce legionářské a Společnosti gen. M. R. Štefánika přijali 1. místopředseda

Senátu PČR pan Jiří Drahoš, vrchní ředitelka Sekce průmyslové spolupráce MO paní Radka Konderlová, velvyslankyně SR v ČR Její Excelence Ingrid Brocková, zástupce náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky pan plk. Petr Cupák, ředitel Sekce plánování schopností MO pan brig. gen. Miroslav Feix, ředitel Odboru zahraničního Kanceláře prezidenta republiky pan Jaroslav Zajíček, zastupitel hlavního města Prahy a předseda Výboru pro kulturu, památkovou péči, výstavnictví a podporu cestovního ruchu ZHMP pan Jan Wolf, ředitel Krajského vojenského velitelství hlavního města Prahy pan plk. Pavel Mareček, vedoucí Štefánikovy hvězdárny pan Tomáš Prosecký a zástupce VSŠ a VOŠ v M. Třebové mj. Pavel Rajj.

Po kladení věnců a vystoupení pana senátora Drahoše, který kladl důraz rovněž na výjimečnou Štefánikovu vědeckou práci, vystoupil s projevem zástupce Československé obce legionářské, vedoucí projektu Péče ČsOL o válečné veterány bratr plk. v. z. Viktor Šinkovec: „Je mi ctí zde promluvit jménem organizace, která se od svého vzniku v roce 1921 hlásí k odkazu Milana Rastislava Štefánika – jedné z osobností, která má klíčový podíl na vzniku samostatného československého státu.“

Byl to mimo jiné on, kdo za první světové války zajistil podřízenost krajských spolků v carském Rusku vůči Tomáši Garriguovi Masarykovi a tím sjednotil zahraniční odboj proti Rakousko-Uhersku. Byl to Štefánik, kdo prokázal nesmírnou energii při splnění takřka nadlidského úkolu – prosadit uznání československých legií italskou vládou a umožnění jejich nasazení na bojištích pádské nížiny a Alp. A byl to opět Štefánik, kdo se zasadil o konsolidaci československých legií v Rusku a jejich přetvoření na armádu nově vzniklého státu. Bohužel, tragicky zemřel, když se měl zhostit dalšího závažného poslání – obrany své vlasti před vpádem maďarských bolševiků.

Na dílo Milana Rastislava Štefánika nelze zapomenout. Připravili bychom se tak nejen o nesmírně inspirující osobnost našich národních dějin, ale i o jeden z pilířů naší moderní státnosti.“

Jménem Společnosti gen. M. R. Štefánika promluvil její předseda pan Ján Kendera, který zhodnotil Štefánikovo dílo a skvěle jeho odkaz zasadil do problematiky současného světa. Na závěr piety za krásného slunného počasí zazněla Slovenská a Česká státní hymna. ■

110 let od narození pana generála Krzáka

Rudolf Severin Krzák, rodák z jihočeských Bernartic, jeden ze zakladatelů československého výsadkového vojska a významný představitel Československé obce legionářské, se narodil 6. dubna 1914. V pátek 5. dubna se v Bernarticích uskutečnila vzpomínková akce ke 110. výročí jeho narození. Akce se uskutečnila v bernartické sokolovně a opět dorazilo mnoho hostů. Mezi nimi byla dcera generála Krzáka Zdenka Zetková – McKenzie, dále Kateřina Jandíková z plzeňské jednoty ČsOL a ředitel Hornického muzea Příbram Josef Velfl. Další hosté přijeli z Jindřichova Hradce, Písku, Klatov i Prahy.

Měli jsme tu čest účastnit se akce za KVH České Budějovice a KVH „pětačtyřicítka“ Brno a uspořádat v prostorech sokolovny výstavu výzbroje a výstroje naší zahraniční armády ve Velké Británii v období druhé světové války, tedy jednotky, u které sloužil pan generál Krzák. Po úvodním slově pana starosty, zavzpomínal podplukovník Petr Čejka z Jindřichova Hradce i ředitel Hornického muzea p. Josef Velfl. Kluby

vojenské historie a jejich činnost představil krátce pan Jan Voráček z KVH České Budějovice. Ke shromáždění promluvila i dcera p. Krzáka, Zdenka Zetková – McKenzie. Hosté si navíc mohli prohlédnout plakáty věnované všem historickým osobnostem Bernartic.

Po skončení části v bernartické sokolovně se hosté odebrali k rodnému domu pana Krzáka, kde byly pietně položeny věnce a květiny za účasti čestné stráže. Pieta s čestnou stráží AČR byla uskutečněna i na bernartickém hřbitově u hrobu pana generála Krzáka. ■

Terezínská tryzna se konala u příležitosti 79. výročí osvobození

text ses. Eva Armeanová
členka PRV ČsOL
foto br. Jiří Skála

Pietní vzpomínku organizuje Památník Terezín vždy třetí květnovou neděli. Národní hřbitov v Terezíně, smutné místo, kde se nachází 2 386 jednotlivých hrobů a několik pylonů, kde jsou pochováni další muži, ženy i děti, kteří zde v letech 1942–1945 našli krutou smrt. Celkem je v těchto místech pohřbeno na deset tisíc osob. Jsou zde pohřbeni také vězni z věznic v Malé pevnosti, kteří zemřeli v důsledku nemocí v květnu 1945 v nemocnici a také ostatky vězňů zemřelých v koncentračním táboře Litoměřice. Dominanty národního hřbitova tvoří křesťanský kříž s trnovou korunou a Davidova hvězda.

Program tryzny začal nástupem čestných jednotek Hradní stráže, Posádkového velitelství Praha a Ústřední hudby AČR na Národní hřbitov. Následovalo položení věnců a kytic představitelů politického a veřejného života, zástupců velvyslanectví zemí, jejichž příslušníci prošli represivními zařízeními v Terezíně a Litoměřicích. Mezi účastníky tryzny byl rovněž prezident Petr Pavel, předseda Senátu Miloš Vystrčil, premiér Petr Fiala, předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Markéta

Pekarová Adamová, ministři, poslanci, senátoři, zástupci krajů a obcí, paměťových institucí, legionáři. Na závěr tryzny zazněla křesťanská a židovská modlitba a vystoupil pěvecký sbor z Litoměřic.

Za ČsOL položil věnec tajemník br. Jiří Filip, za kladenské legionáře ses. Miroslava Čížková a br. Stanislav Čížek. Po zaznění české státní hymny se slova ujal Jan Roubínek, ředitel Památníku Terezín, který přivítal všechny přítomné. S hlavním projevem vystoupila Markéta Pekarová Adamová, která

zdůraznila, že morální povinností lidí je pamatovat si, co se v Terezíně a na dalších podobně tragických místech událo a důsledně bojovat proti těm, kteří chtějí zapomenout, přerukovat dějiny, hrůzy holocaustu relativizovat nebo je dokonce zcela popírat. Dodala, že pokud se na oběti zapomene, jako by byly zavražděny podruhé.

Svůj životní příběh přiblížila Dita Krausová, která v ghettu strávila 13 měsíců, pak byla i s rodiči deportována do Osvětimi. V červnu 1944 byla odeslána do Hamburku, odtud pak v březnu 1945 do tábora v Bergen-Belsenu. „Ten už byl v rozkladu, kopce mrtvých těl lemovaly cestu. Nebylo už denní sčítání, nebyla ani polévka. Většina dozorců prchla po tom, co uzavřeli hlavní přívod vody. Po dvou nebo třech dnech jsme se dočkali osvobození britskou armádou,“ vzpomínala. Do Prahy se vrátila v 16 letech. Poté odešla s mužem do Izraele, kde učili v dětské vesnici. Od úmrtí manžela žije střídavě v Praze a Izraeli. „Cítím, že mám ještě úkol, snažím

se vyprávět mladším generacím o osudu Židů za vlády nacistů a o tom, co jsem sama prožila. Chtěla bych působit na své posluchače tak, aby se zamysleli nad tím, co způsobilo takové hrůzy, jaké jsme my Židé prožili,“ řekla. Podle ní by nebylo na škodu založit ve školách vyučování nového předmětu, který by se jmenoval Tolerance.

Nacisté zavlékli v letech 1941 až 1945 do terezínského ghetta na 155 tisíc Židů z celé Evropy. Odhaduje se, že v důsledku stresu, hladu a špatných ubytovacích podmínek zemřelo v ghettu 35 tisíc lidí. Většinu ostatních pak nacisté zavraždili po transportu ve vyhlazovacích táborech.

Členové kladenské jednoty ČsOL přijíždějí do Terezína poklonit se památce umučených vězňů každoročně. I letos přes deštivé počasí, přijel plný autobus, 51 osob. Mezi nimi byli také zástupci XVII. Župy baráčníků Františka Holého Slaný v čele s rychtářkou Zdenkou Srbovou a skaut Václav Duchek. Tato květnová neděle byla ukončena prohlídkou zámku Veltrusy. ■

Den Jana Kubiše 2024 – Pocta statečným

Jiří Piller
vedoucí Památníku národního
útlaku a odboje

Vsobotu 25. května 2024 se v Památníku národního útlaku a odboje v Panenských Břežanech konal již 4. ročník tradiční vzpomínkové akce. Den Jana Kubiše pořádaný Československou obcí legionářskou ve spolupráci s Památníkem Panenské Břežany a za finanční podpory Ministerstva obrany ČR je slavnostním připomenutím hrdinů Operace Anthropoid.

Návštěvníky čekal bohatý celodenní program. Historickou techniku Československé samostatné obrněné brigády ve Velké Británii představil Klub historické a vojenské techniky Křešice. Jejich ukázka lehké motodílny odpovídá realitě po 1. září 1943, kdy tato samostatná brigáda vznikla. Současnou vojenskou techniku představilo velení 4. brigády rychlého nasazení ze Žatce v podobě vozidla Toyota Hilux a ručních zbraní. Nechyběla prezentace Muzea Policie ČR, které mělo již tradičně připravený program pro děti i dospělé.

V rámci programu byla po celý den zpřístupněna moderní interaktivní expozice Památníku národního útlaku a odboje s názvem „Zločin a trest“. Expozice připomíná dobu nacistické okupace českých zemí. Nastiňuje nejen souvislosti vzniku první Československé republiky, ale i důvody jejího rozpadu a vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Seznamuje návštěvníka s německou okupační politikou a formování domácího i zahraničního odboje s velkým důrazem na operaci Anthropoid a další paravýsadky z Velké Británie. Expozice je umístěná v prostorách horního zámku, který si v roce 1942 vybral jako své letní sídlo státní tajemník Karl Hermann Frank.

Ti, kteří měli chuť, si mohli vyzkoušet brýle s virtuální realitou. Pomocí nich se podívali na rekonstrukci útoku na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha dne 27. května 1942. Průběh útoku sledují očima hlavních aktérů Jana Kubiše, Josefa Gabčíka, Reinharda Heydricha, jeho řidiče Johannese Kleina a náhodné svědkyně Marie Navarové. Během této akce měli návštěvníci jedinečnou příležitost navštívit dolní nechvalně známý „Heydrichův“ zámek v Panenských Břežanech, odkud vedla jeho každodenní cesta do Čermínské kanceláře na Pražském hradě.

Díky pohotovému moderátorovi návštěvníkům neunikly podstatné body programu, jakou byla bezesporu přednáška Jaroslava Čvančary. Jejímž tématem byli manželé Václav a Hana Krupkovi, klíčoví přeživší spolupracovníci parašutistů. Dramatický osud odbojářů a ústředních spolupracovníků parašutistů Silver A si nechtěli návštěvníci nechat ujít. Během této přednášky sál doslova praskal ve švech. Program pokračoval přednáškou PhDr. Pavla Kopečka o výsadbě Clay a jeho působení na Moravě. Operace Clay byl krycí název pro paradesantní výsadek organizovaný exilovým Ministerstvem národní obrany ve Velké Británii a vyslaný na území Protektorátu Čechy a Morava.

Po skončení přednáškového bloku byla příležitost pro autogramiádu knih Jaroslava Čvančary a Ing. Vlastislava Janíka, o kterou byl opravdu zájem a tvořily se dlouhé fronty.

Slavnostní tečkou celého dne bylo vystoupení The Rebels Pipers – Pipes and Drums. The Rebels Pipers jsou nejdéle a nepřetržitě působícím skotským dudáckým bandem na území České republiky, pravidelně se účastní domácích i zahraničních setkání skotských dudáků. Jejich bubnování odehnané i blízkící se děšť. Čtvrtý ročník Dne Jana Kubiše se prostě vydařil. ■

bř. Vladislav Severin
a Jiří Charfreitag

„Přisahali republice“

Cyklus akcí pořádaných k připomenutí paraskupiny Barium a generála Josefa Knopa

BARIUM i generál Knop jsou pojmy, které v Žamberku nestojí na okraji zájmu, ba naopak. Právě proto jsme se rozhodli důstojně připomenout 80. výročí vysazení této paraskupiny do okupované vlasti a jejího příchodu do našeho města, ale také 115 let od narození žamberského rodáka generálmajora in memoriam Josefa Knopa. A právě k těmto dvěma výročím se zaměřily akce pořádané ve dnech 23.–24. května s podtitulem Přisahali republice.

Samotný vzpomínkový cyklus byl zahájen již v pátek 24. května odpoledne, kdy naše organizace slavnostně zahájila novou výstavní sezónu Památníku odboje Žamberk. Jeho první výstava, kterou navštívilo v tento den několik desítek návštěvníků, seznámila s problematikou účasti našich žen za

druhé světové války. Výstava, která byla sestavena z materiálů o našich ženách ve Velké Británii paní Petrou Sukovou a z materiálů mapujících účast žen v naší armádě na východě panem Romanem Štěrem, byla zakončena hned třemi tematickými přednáškami. Při této příležitosti jsme však také vzpomněli ukázkami historické techniky právě na žamberského rodáka generála Knopa.

Další program pak pokračoval již od časného rána v sobotu 25. května, kdy na Masarykovo náměstí v Žamberku přijela kolona historických vojenských vozidel. Po přivítání vzácných hostů a jejich seřazení se postupně historická kolona přesunula na Náměstí generála Knopa, jehož čerstvě zrekonstruovaný pomník byl středobodem dění. Po položení květinových darů se postupně všichni účastníci přesunuli do místní osady Polsko k úkrytu a místu působení skupiny BARIUM. I zde proběhl důstojný pietní akt za účasti významných hostů v čele s Janem Jirešem, vrchním ředitelem sekce obranné politiky a strategie Ministerstva obrany ČR. Mezi hosty také nechyběl ředitel logistiky AČR bratr brig. gen. Jaroslav Jírů, a za velvyslanectví Velké Británie Kate Davenportová, která pronesla většinu svého proslovu v češtině. Po skončení pietního aktu se program přesunul do rozsáhlého vojenského tábora, kde byla nejen expozice současné armády ČR, která prezentovala svoje pěchotní zbraně, munici a výstroj, ale také tábor připomínající období 1939–1945. V historické části tábora věnované druhé světové

válce a boji našich vojáků na západní i východní frontě se podílely kluby vojenské historie Rota Nazdar, „Pětačtyřicítka“ Brno, Erika Brno a KVH Zlín. K vidění byla polní nemocnice, polní pošta, historická vojenská vozidla, vybavení a výstroj členů paraskupin vysílaných na naše území, nebo také tehdejší výstroj a zbraně od lehkých pěchotních přes kulomety až po děla.

Mnoho těchto zbraní bylo předvedeno divákům v komentovaných ukázkách, ale také při ukázkách střelby, ve kterých nechyběly kulomety Vickers, Bren i Maxim. Velkým zpestřením byla střelba z 25liberní kanonové houfnice, která do prostoru najela připojená za originální britský dělostřelecký tahač Morris Commercial C8. Druhou střílejší raritou bylo i dělo ZIS-3 tažené za vozidlem Dodge, se kterým na východní frontě bojovali i naši vojáci. Pro děti byl zajištěn též bohatý doprovodný program v podobě kuličkové střelnice, nebo vědomostních her. Především pro dospělé pak byly připraveny módní přehlídky z 20. až 40. let minulého století, k večeru pak vystoupení hudební skupiny. Tato akce, která se konala pod záštitou ministryně obrany ČR Jany Černochové a hejtmána Pardubického kraje Martina Netolického, nakonec přilákala několik set návštěvníků, v jejichž paměti snad vzpomínka na naše hrdiny přetrvá.

Paraskupina BARIUM, ve složení Josef Šandera – velitel, Josef Žižka – radiotelegrafista a Tomáš Býček – pomocník velitele, byla vysazena v noci z 3. na 4. dubna 1944 s úkolem znovu navázat ztracené radiové spojení mezi domácím odbojem a našim vedením ve Velké Británii, podávat zpravodajské informace a posléze připravit ozbrojené povstání v severovýchodních Čechách. Po strážce zpravodajské byla skupina později hodnocena jako jedna z nejlepších. V otázce připravovaného ozbrojeného povstání skupina dosáhla takové míry propracovanosti, organizace, materiálního vybavení i územního rozsahu, jak žádná jiná skupina nebo organizace působící na našem území. Shodou tragických událostí se konce války dožil pouze Tomáš Býček.

Josef Knop, prvorepubliková důstojník. V roce 1940 bojoval na francouzské frontě. Následně ve Velké Británii prošel Assault kursem a paravýcvikem. V roce 1943 přešel na východní frontu, podílel se na výcviku čs. parabrigády a byl jmenován velitelem 2. praporu 1. čs. samostatné brigády v SSSR. Zúčastnil se bojů na Dukle, kde jeho vojáci jako první Čechoslováci vstoupili na území své vlasti. Postupně byl zástupcem velitele 1. a 3. čs. samostatné brigády. Po válce sloužil na velitelství oblasti v Táboře. V roce 1949 v komunisty zinscenovaném procesu byl za údajné vyzvědačství a vlastizrady odsouzen na doživotí, když mu byl původně navrhován trest smrti.

Československá obec legionářská otevřela své expozice

br. Jiří Charfreitag

V letech 2014–2020, kdy naše organizace realizovala projekt Legie 100, měla díky němu možnost provozovat také několik expozic, jejichž hlavním cílem bylo připomenout náš první odboj. Přestože v roce 2020 skončila oficiálně podpora ze strany našeho státu, snažili jsme se alespoň některé z těchto výstav udržet dále v provozu, a to z vlastních prostředků, nebo s využitím menších účelových dotací. Podařilo se nám tak udržet v chodu Muzeum čs. legií, které jsme vybudovali v sídle naší organizace a v omezené míře také expozici v Josefově, Žamberku a na Pecce. Zásadní změna však nastala právě nyní, kdy náš hlavní partner, tedy Ministerstvo obrany České republiky, opět začal

podporovat tento druh aktivit. Naše muzea se tak na jaře tohoto roku otevřela naplno a díky této podpoře je můžete navštívit zcela zdarma. A co v nich budete moci shlédnout?

MUZEUM ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ V HOTELU LEGIE

Hlavní i nejrozsáhlejší je expozice v Muzeu a vzdělávacím centru čs. legií na náměstí I. P. Pavlova v Praze 2, která je provozována již od roku 2018. Expozice přináší základní informace o vypuknutí první světové války, vzniku československých

legií a jejich boji za osvobození státu, o samotném vzniku státu i o návratu posledních legionářů do vlasti. První část této rozsáhlé expozice je koncipována jako průchod Čecha „labyrintem“ první světové války. Přitom může zůstat sloužit v armádě rakousko-uherského mocnářství, nebo vstoupit do některých jednotek našich legií. Vodícím prvkem je pak časová osa, která je doplněna daty důležitých mezníků, fotografiemi, dokumenty či vzpomínkami osob. Kromě textových panelů je labyrint doplněn o živé výjevy z bojů čs. legionářů u Zborova a audiovizuální techniku, která diváky vtahuje přímo do děje výstavy. V dalších výstavních prostorech se nachází expozice výstroje, výzbroje, ženijního a spojovacího materiálu, ale i „zákopového“ umění, řádů a vyznamenání či replik praporů jednotlivých legionářských jednotek. Na závěr návštěvník ve specializovaných vitrínách shlédne figury vojáků našich legionářských jednotek v jejich výstroji a s výzbrojí z dob 1. světové války. Na chodbě je možno shlédnout krátkodobé panelové výstavy z historie 1. a 2. odboje, které se několikrát do roka obměňují. V roce 2024 jsou to výstavy Československá legie v Itálii, Čs. legion v Polsku 1939, Boje u Dukly a Dunkerque v roce 1944 a Ženy ve válce. Muzeum je otevřené po celý rok od úterý do soboty v čase od 9:00 do 18:00 hodin. Pro objednané školní výpravy jsou k dispozici i služby odborně zdatných průvodců. V průběhu roku jsou pak pořádány muzejní večery, které formou přednášek a komentářů filmů zpřístupňují veřejnosti různá témata.

Otevírací doba Muzea čs. legií:

Po celý rok, úterý – sobota 9.00–18.00

Adresa: Sokolská 486/33, 120 00 Praha 2 – vstup z ulice Ječná.

PAMÁTNÍK ODBOJE ŽAMBERK

Druhou částí cyklu trvalých výstav je expozice v Památníku odboje v Žamberku, který sídlí v pronajaté unikátní secesní vile architekta Zdeňka Havlíčka. V části prostor je umístěna stálá výstava věnovaná paraskupině BARIUM a legionáři Bedřichu Havlenovi, kteří jsou s tímto městem historicky spjati. Zároveň se již nyní připravuje třetí stálá část s výstavou o československé armádě v letech 1918–1945 a o přípravě k obraně Československa. Současně probíhají v dalších

vnitřních prostorách a na venkovních plochách tematické putovní výstavy ČsOL, které se několikrát do roka obměňují. V roce 2024 tak budou na památníku k vidění výstavy Ženy ve válce, Čs. legion v Polsku 1939, Boje u Dukly a Dunkerque v roce 1944, či Slovenské národní povstání. Vnitřní prostory vily jsou zpřístupněné od května do října o víkendech a v dalších dnech na základě objednání či domluvy. Venkovní prostory jsou pak dostupné po celý týden od pondělí do neděle.

Otevírací doba Památníku odboje Žamberk:

květen – říjen, pátek 10.00–18.00

neděle 13.00–17.00

nebo po telefonické dohodě po celý týden.

Venkovní expozice je volně přístupná po celý týden

v měsících květen–říjen v čase 10.00–18.00

Adresa: Havlenova 580, Žamberk.

Všechny informace o našich expozicích najdete na adrese

www.cestalegionare.cz

CESTA LEGIONÁŘE – JOSEFOV

Poslední částí projektu je od roku 2024 expozice Cesta legionáře v Josefově v pronajatém prostoru v přízemí domu č.p. 12 v ulici Kracíkova nedaleko vstupu do pevnostního muzea. Tento prostor slouží pro vystavování putovních výstav ČsOL, a to jak deskových, tak i roll-upových, které se v prostoru pravidelně střídají. Tématem výstav jsou osudy a boje čs. legionářů v Rusku, Itálii a Francii, ale i události z dějin našeho 2. odboje, případně mírových misí Armády České republiky. Expozice je mimo výstavních panelů doplněna o trojrozměrné předměty ve specializovaných vitrínách.

Otevírací doba expozice Josefov:

květen a říjen, sobota – neděle, 9.00–12.00 a 12.30–15.30

červen – září, úterý – neděle, 9.00–12.00 a 12.30–15.30

Adresa: Kracíkova 12, Jaroměř – Josefov,

vstup do muzea se nachází z ulice Lidická.

Záložáci na cvičení Joint Fires 2024

text a foto br. Milan Mojžíš

V minulém čísle Legionářského směru jsem připomenul 20. výročí založení Aktivní zálohy. Jedna z jejich nejstarších jednotek je tanková rota aktivní zálohy 73. tankového praporu, která nese čestný název „Československých legií“. Ze čtyřiceti zakládajících příslušníků jich po dvaadvaceti letech ještě 11 stále slouží, ale dnes většinu jednotky tvoří nová generace tankistů, kteří již nezažili základní vojenskou službu, ale k tankům je přivedly stejné pohnutky, jako jejich starší kolegy. A že nesou štafetu stejně hrdě, si přečtete na následujících řádcích.

Nejdříve trochu z historie tankové roty AZ, která se začala psát na jaře roku 2002 v souvislosti s přípravou novely stávajícího branného zákona, která připravovala zavedení nové formy zálohy. Do června byla z 1. čtyři experimentální záložní mechanizované roty 24. mechanizovaného praporu 2. mechanizované brigády ve Strašicích zformována 1. tanková rota Aktivních

záloh dobrovolných. Místo prvního výcviku byli zakládající příslušníci povoláni na podzim 2002 do Lnářů, aby se v rámci operace „OBNOVA“ účastnili odklizení následků srpnových povodní. Dne 30. listopadu 2002 se ve Strašicích u Rokycan konal slavnostní nástup u příležitosti zformování 1. mechanizovaného praporu Aktivních záloh dobrovolných. Tohoto nástupu se též zúčastnili zástupci Československé obce

legionářské v čele s tehdejšími předsedou bratrem generálem Antonínem Špačkem, který předal 1. tankové rotě AZD čestný název „Československých legií“. A to nebyla jediná provázanost 1. tr AZD s ČsOL. Mnoho příslušníků roty bylo, nebo se později stalo, členy Obce, bojový prapor roty byl v roce 2004 dekorován stuhou Československé obce legionářské a plukovník ve výslužbě bratr Vladimír Palička se stal patronem tankové roty a záložky provázal na mnoha akcích. Od roku 2003 je tanková rota aktivních záloh součástí 73. tankového praporu „Hanáckého“ z Přáslavic, kde absolvovala přecvičení, výcvik a postupně se stala jeho nedílnou součástí.

Na organickém jádru původní roty postupně vyrostla nová struktura, u které došlo k navýšení rozsahu na více než dvojnásobné počty včetně přidělení organické techniky, čímž tanková rota opět získala prvenství mezi jednotkami Aktivních záloh Armády České republiky. Do jednotky vstoupili noví zájemci, a to jak ze záložků, kteří ještě absolvovali základní vojenskou službu, nebo již z nevojáků, kteří museli absolvovat základní výcvik ve Vyškově. Následný výcvik tankisty není ani jednoduchý, ani krátký. Zatímco u jiných profesí může záložník zahájit výcvik s jednotkou bezprostředně po podepsání kontraktu, u tankistů si musí pár let počkat. Ale to, že si zájemce musí nejdříve projít delším výcvikem odbornosti, selektuje zájemce a do jednotky se tak dostávají opravdoví srdcaři. Je jedno, zda se jedná o dělníky, řemeslníky, řidiče, strojívníce či ředitele a podnikatele, nebo kreslíře vojenské techniky, sládku či jaderného fyzika. Všechny spojuje jeden zájem, jeden cíl. A stejně je to ve vztahu s profesionály z mateřského 73. tankového praporu. Tankisté jsou na svou profesi hrdí, i když je to těžká služba. Není to pro každého pracovat v uzavřeném, hlučném, stísněném prostoru a vykonávat veškeré úkony, které jsou potřeba.

V letošním roce byla jedním z vrcholů výcviku 73. tankového praporu jeho účast na velkém součinnostním cvičení Joint Fires 2024 „zkráceně“ JOFI 2024 ve vojenském výcvikovém prostoru „Hradiště“. Jednotky brigádního úkolového uskupení 7. mechanizované brigády zde spolu s dalšími jednotkami pozemních sil procvičovaly svou součinnost při poskytování různých druhů palebné podpory těžkých mechanizovaných jednotek. Do vyvedení 73. tankového praporu byly začleněny i dvě tankové čety Aktivní zálohy z tankové roty AZ 73. tankového praporu. Pro záložky to bylo kompletní vyvedení od převzetí strojů v domovské posádce, přesunu do VVP, provedení výcviku až po zpětný přesun, údržbu a uložení techniky. Účast na dvoutýdenním nepřetržitým výcvikem přinášela nároky nejen na fyzickou připravenost, ale i na uvolnění ze zaměstnání

či z rodinných povinností. Pro velitele cvičících čet poručíky J. Kleinera a M. Sokola, kteří sice nepatří mezi „starou gardu“, ale v jednotce jsou již delší dobu, to bylo první velké cvičení tohoto druhu. Stejně tak i pro většinu příslušníků cvičících čet.

Příprava osádek na výcvik probíhala od prvních cvičení letošního roku, ale doopravdy vše začalo zdravotní prohlídkou v sobotu 11. května ráno. Po ní osádky převzaly své tanky, které bylo nutno přesunout na nádraží v Hlubočkách, odkud pak následoval jejich vlakový přesun do západních Čech. Novým útvarem autobusem trvala v neděli cesta přes celou republiku osm hodin, ale když v pondělí ráno dorazila i těžká technika, mohl být polní výcvik zahájen. První týden pobytu ve vojenském prostoru byl určen ke zdokonalení návyků ve střelbě plnou ráží a nácvičce taktiky, jako je přesun, útok a činnost v obraně tankové čety včetně její reakce na činnost protivníka. Počasí na Doupově bylo na polovinu května poněkud aprílové. První dny téměř tropická vedra, na sklonku týdne zima, vítr a déšť. Osádky tanků si tak poprvé sáhly na dno svých sil, ale nehledě na počasí výcvik součinnosti v četách pokračoval dál. Výzvou pro velitele tanků, a především pro velitele čet, byla orientace v neznámém terénu, který je v tomto výcvikovém prostoru velmi členitý, a navíc i podmáčený. Po návratu z výcviku do parku bylo v první řadě prioritou ošetřit techniku, občas něco opravit, a teprve pak byl čas na sebe a na krátký spánek.

Nedělní den byl věnován údržbě techniky, tankování, maskování a malému odpolednímu odpočinku. Večerním nástupem všech cvičících jednotek bylo cvičení JOFI 2024

oficiálně zahájeno a technika mohla vyrazit do Doupovských hor. Zatímco první tanková četa byla přidělena jako doplnění k profesionální tankové rotě, druhá tanková četa byla zpočátku v záloze velitele uskupení, aby pak byla v druhé fázi přiřčena k mechanizované rotě jako její palebná podpora. Veškeré přesuny probíhaly v noci, což spolu s neznámým členitým terénem přinášelo důraz na správnou orientaci a součinnost v jednotce. V rámci rozeher pak docházelo k „dotyku“ s nepřítelem, na kterého byla opětována palba tanků či palebná podpora minometné baterie či baterie 152 mm ShKH Dana. Třetí den cvičení se tankové čety musely „pod tlakem nepřítele“ stáhnout do záložního postavení, kde doplnily zásoby PHM, munice a proviantu. Osádky tanků si během tří nocí a dní vytrpěly nepřízeň počasí ve formě vydatného deště, zimy, ale i hladu. Vyvrcholením cvičení JOFI 2024 byly čtvrtěční bojové střelby z lafetovaných a ručních zbraní. Společným úsilím tak jednotky „zastavily“ postup simulovaného nepřítele a následoval rozhodující protiútok. Vše opět s palebnou podporou dělostřelectva.

Úspěšný závěr cvičení však neznamenal konec vyvedení. Techniku bylo třeba nejprve odmaskovat od větvi a maskovacích sítí, přesunout na myčku, nahrubo očistit

od bahna a teprve pak ostříkat vodou. Tím ale údržba vozidel nekončila, neboť se musel vyčistit i vnitřek strojů, a především bylo třeba vyčistit a nakonzervovat lafetované a ruční zbraně. Toto vše probíhalo v místě vyvedení a po přesunu po železnici i u útvaru. Dny se tak musely opět nastavit nocí, aby vše bylo ve stanovených časových normách dokončeno, technika uložena a záložáci mohli vyrazit domů.

Úspěšnou účastí na velkém armádním cvičení překročila tanková rota aktivní zálohy 73. tankového praporu další metu. Záložáci stáli po boku svých profesionálních kolegů, plnili společně úkoly a mohli tak přebírat jejich standardy a zkušenosti, které nelze nabýt při samostatném výcviku. Velitelé si uvědomili a prakticky i vyzkoušeli, jak je v dalších letech třeba vést výcvik a co je třeba do něj ještě zařadit. Takto strukturovaný výcvik však kladl větší nároky na všechny. Hlad, zima, únava, spánkový deficit a případně i stres při nepřetržitém výcviku přiblížil všem podmínky bojového nasazení, a každý si musel sáhnout do svých fyzických, ale i profesních rezerv. Pro další rozvoj jednotky je dobré zjištění, že „novodružiníci“ se svému řemeslu naučili a mohou povznést pomyslnou latku tankové rotě aktivní zálohy výše. ■

Vzpomínka na majora Eckera

text br. Lukáš Lexa, předseda jednoty
foto Zuzana Dohňanská,
Gabriela Kabrnová

JEDNOTA ČSOL V HODONÍNĚ

U příležitosti 90. výročí smrti majora Lva Eckera se uskutečnila ve Vřesovicích vzpomínka na tuto významnou osobnost Slovácké brigády a Pěšího pluku 27. Obec Vřesovice a Památník Oldřicha Pechala ve spolupráci s Moravským zemským muzeem, Klubem vojenské historie Slovácko a Československou obcí legionářskou – jednotou Hodonín uspořádaly celý soubor vzpomínkových aktů.

V sobotu 18. května 2024 si členové klubů vojenské historie na návsi ve Vřesovicích připravili ukázkou vojenské výstroje, výzbroje a dalšího vybavení spojené i s ukázkami bojového výcviku (například střelby z kulometů). Ve 14 hodin se u pomníku obětem světových válek na Vřesovicické návsi za přítomnosti senátorky PČR Ing. Evy Rajchmanové a příbuzných rodiny Eckerů uskutečnil pietní akt za Lva Eckera a další vojáky Slovácké brigády z Vřesovic. Jim byla věnována také výstava, jejíž slavnostní otevření v 15 hodin v Památníku Oldřicha Pechala opatřili úvodním slovem organizátoři Ivo Kozák a Lukáš Lexa. Komponovaný pořad s Cimbálovou muzikou Galán představil nejen zajímavosti ze života Lva Eckera, ale také úzké sepětí Slovácké brigády s lidovou kulturou a regionální identitou Slovácka. Vzpomínkové setkání završil pietní akt u pomníku majora Lva Eckera v lese Brusnice nad Vřesovicemi, který se konal v neděli 19. května v 10 hodin. Po zaznění proslovu a československé státní hymny účastníci uctili památku Lva Eckera minutou ticha a na závěr vzpomínkového aktu za zvuků Večerky zazněla čestná salva.

Lev (též uváděn jako Leo či Leoš) Ecker se narodil 21. března 1885 ve Vřesovicích u Kyjova do rodiny místního učitele.

Po maturitě na reálce se stal vojákem z povolání v rakousko-uherské armádě a absolvoval vojenskou akademii ve Wiener Neustadtu. Za první světové války se účastnil bojů v Karpatech, kde utrpěl několik zranění. V roce 1915 byl zajat a prošel několika ruskými zajateckými tábory. Po vyhlášení československé samostatnosti se přihlásil do služeb rodící se čs. armády. Dne 4. listopadu 1918 byl přidělen ke Slovácké brigádě, kde působil ve štábu a jako velitel břevclavského úseku. V listopadu a prosinci 1918 se podílel na obsazení jihomoravských obcí držených německými separatisty (např. Lednice a Mikulova). Později jej převedli k čs. Pěšímu pluku 27 do Břeclavi. V roce 1928 se dočkal povýšení na majora. Nedostatečné ocenění jeho zásluh, nevléčitelná choroba a tragický osud dětí (dvě zemřely v útlém věku) jej však přiměly k rozhodnutí dobrovolně ukončit svůj život. Stalo se tak 9. května 1934 na kopci Brusnice nad rodnými Vřesovicemi.

Organizátoři děkují všem, kteří se podíleli na opravě pomníku majora Eckera, jakožto i na realizaci výstavy a celé vzpomínkové akce. Výstava „Leo Ecker a další Vřesovjané ve službách Slovácké brigády“ bude v Památníku Oldřicha Pechala ke zhlédnutí až do 28. října 2024 (dle otevírací doby památníku). Nabídne jak originální artefakty z pozůstalosti manželů Eckerových, tak rekonstrukci uniformy Lva Eckera z roku 1920 nebo netradičního vycházkového stejnokroje Slovácké brigády. ■

Branný den pro děti a mládež na tankodromu v Šenově u Nového Jičína

JEDNOTA ČsOL V NOVÉM JIČÍNĚ

Vsobotu 11. května se na tankodromu Vojenského opravárenského podniku Šenov u Nového Jičína uskutečnil Branný den pro děti a mládež organizovaný jako součást oslav ukončení druhé světové války a osvobození Československa a také jako reakce na současnou bezpečnostní situaci ve světě. Velmi náročná akce na organizační zajištění a rovněž finanční a materiální zabezpečení byla do plánu zařazena po úspěšné premiéře v loňském roce. Po velmi pozitivních ohlasech účastníků to slíbili a uskutečnili spoluorganizátoři, a to Novojičínská jednota Čs. obce legionářské, Klub vojenské historie Fénix Nový Jičín, Obecní úřad v Šenově u Nového Jičína a Vojenský opravárenský podnik. Branného dne se zúčastnilo odhadem 150 dětí a na 250 jejich

rodičů a ostatních účastníků ze Šenova, Nového Jičína a okolních vesnic. Branný den navštívili také hejtman Moravskoslezského kraje Josef Bělíca, poslanec PČR za Nový Jičín Jiří Strýček, starosta Nového Jičína Stanislav Kopecký, starosta Šenova u Nového Jičína Jaromír Kadlec a ředitel VOP.CZ., s. p., Martin Šturala. Všichni se k akci a jejímu průběhu vyjadřovali velmi pochvalně.

Organizátoři akce připravili pro děti a rodiče celou řadu her, soutěží a ukázek, které si kladly za cíl nejen připomenout události, ke kterým došlo v květnu 1945, ale především upevnit povědomí o potřebě podílet se na obraně vlasti v případě možného ohrožení. Děti si také mohly vyzkoušet některé branné dovednosti jako střelbu, hod granátem,

používání prostředků ochrany, plížení, zásady zdravotní péče a laické první pomoci, ale také skautské dovednosti jako vázání uzlů apod. Po absolvování disciplín děti obdržely diplom, odznak a malé občerstvení.

Jednoznačně největší pozornost účastníků upoutaly ukázky připravené vojáky z vojenských útvarů Hranice na Moravě a Nového Jičína, a to ukázka bojového systému MUSADO a ukázka ručních zbraní, vojenské výstroje a techniky. Nebyl tank, což děti nepotěšilo, mohly se ale náhradou povozit na korbě vojenské Tatry 810 a důkladně prozkoumat vojenskou Tatru 815 a vojenskou terénní Toyotu Hilux. Velmi zajímavou prezentaci připravil také Vojenský opravárenský podnik. K dobré atmosféře přispělo hezké počasí

ale i drobné občerstvení. Děti si mohly pochutnat na opečeném párků a tatínci i maminky na dobrém guláši a zlatavém moku. Celkově se Branný den vydařil a měl opět velmi pozitivní ohlas. Pořadatelé proto přislíbili, že se uskuteční i v příštím roce.

Všem spoluorganizátorům a zejména těm jednotlivcům, kteří se podíleli na organizaci a zajišťování ukázek a soutěží, patří velké poděkování. Poděkování si zaslouží také sponzoři Ministerstvo obrany ČR, Republikový výbor ČsOL, Vojenský opravárenský podnik, s. p., a obec Šenov u Nového Jičína. Ale také pracovníci Technických služeb obce Šenov za kvalitní přípravu areálu a jeho uvedení do původního stavu po ukončení akce. ■

Bambifest v Českých Budějovicích

br. Bohumír Tomášek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

S luníčko Bambifestu v letošním ročníku přálo a tomu odpovídala i vysoká návštěvnost akce. Ve dnech 10. a 11. května 2024 zavítalo na událost 6 141 návštěvníků. Program ve stáncích připravilo 246 organizátorů ze 40 organizací, na pódiu akce vystoupilo 757 vystupujících z 19 organizací a souborů, kteří se představili v 73 pěveckých, hudebních, recitačních nebo tanečních vystoupeních.

Organizátorům ve stáncích patří dík za jejich připravené soutěžní disciplíny a zábavný program pro děti, všem účinkujícím za jejich krásná vystoupení, které pobavily a mnohdy i roztančily diváky u pódia. Velký díky patří všem partnerům a sponzorům, bez jejichž pomoci bychom akci nemohli zrealizovat. Naším společným cílem bylo připravit pro děti a mládež zábavný a poučný program, nabídnout jim aktivity pro volný čas a široké veřejnosti ukázat, co pro děti děláme. Důkazem našeho společného úspěchu byl dětský smích, který jsme slyšeli, a úsměvy, které jsme na akci u dětí viděli.

Nesmím zapomenout poděkovat organizačnímu štábu akce a všem, kteří pomáhali při stavbě a bourání akce (T.O. Ježci, Zálesák...), bez vás by tato akce nešla zorganizovat. Děkuji, že vás máme. ■

Pamětní deska plk. Miloslavu Štěpánkovi

JEDNOTA ČsOL V LIBERCI

text br. Jan Hnělička
foto Radek Nový

V sobotu 18. května 2024 se ve Zlaté Olešnici uskutečnilo slavnostní odhalení nové pamětní desky plukovníku Miloslavu Štěpánkovi, předválečnému československému letci a pozdějšímu příslušníku Royal Air Force.

Pamětní desku zhotovil br. Karel Havlíček, který se již v loňském roce zasadil o připomenutí jiného letce RAF – Václava Leitensdorfera v Rovensku pod Troskami. Organizačního zajištění se ujala obec Zlatá Olešnice v čele se starostou Jiřím Černým společně s Libereckým krajem, který na místě zastupoval hejtmán Martin Půta. V rámci slavnostního aktu br. Jan Hnělička přítomným přiblížil životní osud plk. Miloslava Štěpánka, který svou odbojovou činností v zahraničí zahájil nejprve u polského letectva a poté, co se mu v roce 1940

podánilo přemístil se ze sovětského zajetí do Velké Británie, sloužil v RAF jako meteorolog.

Zazněla také modlitba vojenského kaplana liberecké posádky kpt. Petra Šabaky a státní hymna v podání sólistky opery Divadla F. X. Šaldy Věry Poláčkové. Po odhalení pamětní desky, jemuž byli přítomni i rodinní příslušníci zdejšího významného odbojáře – syn Jaroslav Štěpánek a pravuk David Štěpánek, se účastníci přesunuli do nedaleké Stanové, kde uctili památku dalšího rodáka z tohoto kraje a letce RAF Otakara Žanty. U letcova rodného domu pohovořil o jeho životním osudu plk. František Adamec, který o v loňském roce vydal publikaci *Liberátor 995* se nevrátil, věnující se posádce Otakara Žanty. ■

Husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova byl v Bystřici

text br. Teodor Hybler
foto br. Martin Benek

JEDNOTA ČsOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

L etos již podruhé se na každoročním Dni Bystřice konaném v sobotu 11. května prezentovala frýdecko-místecká jednota ČsOL. Legionářský stan nabízel pro dospělé literaturu a pro děti omalovánky vztahující se nejen k legionářům, ale také k historii naší vlasti. Zájem překonal očekávání a samozřejmě nás potěšil. Děti

byly odměněny malými propagačními předměty. Všechny však zaujal Jan Žižka z Trocnova, který zval na letošní, v pořadí již 12. Legionářský marš, který se letos koná 13. července v Památníku legionářů na hoře Polední v Bystřici. ■

Slavnostní otevření stálé expozice 6. pluku Hanáckého s tematickou výstavou „Dukla 1944“ v Olomouci

JEDNOTA ČsOL V OLOMOUC 1 „6. ČS. STŘEL. PLUKU HANÁCKÉHO“

V pátek 17. května proběhla spolu s Olomouckou muzejní nocí 2024 jedna z letošních velkých akcí Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střel. pluku Hanáckého“. V souladu se schváleným plánem podpořených akcí olomoučtí legionáři v nádherných prostorech Domu armády veřejně prezentovali výsledky své rozsáhlé sbírkotvorné činnosti. Návštěvníci, kterých bylo skutečně nad očekávání, se tak v onen páteční podvečer mohli po „muzejnicku“ seznámit s celou škálou stejnokrojů, výstroje, výzbroje a taktéž různých předmětů denní potřeby příslušníků naší armády ze zlomových let 1914–1945.

Jednota ČsOL Olomouc 1 totiž již delší dobu využívala prostory Domu armády, které se po vzájemné dohodě s představiteli posádkové správy rozhodla upravit do podoby stálejší expozice věnované nejenom československým dějinám v průběhu dvou světových válek, ale také do výstavy, která by mohla mít ambice náležitě reflektovat bohaté vojenské dějiny posádkového města Olomouce.

Samotné expoziční prostory zaujmají tři místnosti, v nichž se případní zájemci mohou v chronologickém pořadí seznámit s problematikou 6. čs. střeleckého pluku v Rusku a jeho přesunu do svobodného Československa a do nového posádkového města Olomouce. Prostřední část je poté věnovaná předmnichovské armádě a tím pádem nástupci legionářského 6. pluku, tedy Pěšímu pluku 6 „Hanáckému generála Janina“ v souvislostech let 1920–1939.

Poslední třetí část je vzhledem k nadcházejícímu osmdesátému výročí karpatsko-dukelské operace aktuálně věnovaná účasti 1. čs. armádního sboru v SSSR v této pro nás významné druhoválečné operaci. Návštěvníci se zde mohli,

a ještě budou moci, seznámit nejen s pestrostí používaných stejnokrojů, ale také s různou výstrojí a výzbrojí příslušníků naší armády na východní frontě. Celá tato část je situována v prostoru, který je pro výstavní účely navíc celkem atraktivně upraven do podoby stylizovaného polního postavení.

Slavnostní vernisáž dopadla pro olomoucké legionáře nad očekávání dobře. Ilustruje to nejenom skutečně velký návštěvnický zájem, který občas působil i menší organizační obtíže, ale také řada velice pochvalných zápisů v návštěvní knize. Uvedená výstava nebude běžně přístupná, nicméně do budoucna se bude zpřístupňovat při příležitosti různých akcí pořádaných na území města Olomouce. Otevírat se bude též pro interní potřeby Vojenské správy v Olomouci.

Uvedenou akci by samozřejmě nebylo možné zrealizovat bez podpory různých subjektů a jednotlivců. Díky sponzorským darům se podařilo získat nejenom tolik potřebné vitríny, ale pro budování druhoválečné expozice také tolik nutnou výdřevu. Členové jednoty navíc při budování expozice odpracovali stovky brigádnických hodin. Samotným závěrem

je nutné poděkovat především zástupcům Posádkové správy Olomouc, bez jejichž vstřícného postoje a pomoci by k něčemu takovému vůbec nedošlo, a také Československé obci legionářské.

Uvedená akce proběhla za podpory Ministerstva obrany ČR a Československé obce legionářské. ■

První oběti heydrichiády byly z Rokycan

JEDNOTA ČsOL V ROKYCANECH

text br. Miroslav Kaufner
foto br. Jiří Kaufner

Dne 27. května 1942 provedli českoslovenští parašutisté vyslaní z Anglie atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Na území Protektorátu Čechy a Morava následovalo období těžkých represí. Okupační správa nechala během trvání stanného práva popravit asi 1600 obyvatel protektorátu. Mezi prvními oběti byla rodina Stehlíkových z Rokycan.

Na konci dubna 1942 pomohli Stehlíkovi československým parašutistům. Podle vzpomínek MUDr. Zdeňka Čápa, který parašutisty ošetřoval, se jednalo o výsadkáře z operace Tin a Intranstive, Ludvíka Cupala a Vojtěcha Lukašтика. Díky sporům, které měl František Mareška se svým tchánem Václavem Stehlíkem, rozhodl se rodinu udat. Gestapo zatklo Stehlíky i manžele Mareškovy 25. května 1942, dva dny před atentátem na Heydricha. Všechny členy rodiny odsoudili nacisté k trestu smrti. Popravě neunikl ani Mareška.

Podle dochovaného protokolu prosila cestou na popraviště zoufalá Josefína Marešková o milost a snažila se své trýznitele v uniformách policie obměkčit. Třiašedesátiletý Václav Stehlík se při popravě choval velice statečně, stejně jako jeho synové. Šestnáctiletý František Stehlík chtěl bránit svoji matku, která nakonec omdlela a byla zastřelena v bezvědomí. Po Františku a Josefíně Mareškových zůstala dvouletá dcera Jaroslava, kterou si tajně osvojili sousedé. Přestože po ní usilovně pátralo gestapo, nebyla odhalena a válku nakonec přežila...

Každoročně si toto smutné výročí připomínáme. Pietního aktu se tradičně účastní zástupci města Rokycany, Československé obce legionářské, Českého svazu bojovníků za svobodu, Nadace pozemního vojska, Muzea na demarkační linii a Klubu vojenského muzea v Rokycanech. Ale třeba i zastupitelé Plzeňského kraje a v neposlední řadě občané Rokycan. ■

U Václavky se opět vzpomenu na československé parašutisty

text br. Petr Tolar
foto br. Petr Maxim

JEDNOTA ČsOL V PLZNI

Uturistické chaty Václavka v katastru brdské obce Věšín, v blízkosti Pardtských rybníků, se v sobotu 20. dubna 2024 opět sešli členové Československé obce legionářské, zástupci samospráv, dalších spolků i veřejnosti, aby si společně připomenuli 82. výročí seskoku dvou paradesantních skupin vyslaných do okupované vlasti z Anglie. Šlo o skupiny INTRANSITIVE a TIN, jejichž výsadek připomíná kamenný pomník instalovaný plzeňskou jednotou ČsOL.

Oproti předchozím ročníkům vzpomínkové akce, letos poprvé nepřálo počasí a nemohl se tak uskutečnit seskok parašutistů na mýtinu u chaty Václavka, zhruba ve stejných místech, kde seskočilo pět agentů-parašutistů s tajnými úkoly. Úkolem tříčlenné skupiny INTRANSITIVE byly sabotáže, především na kolínskou rafinérii minerálních olejů, kdežto úkolem dvoumužné skupiny TIN byl atentát na protektorátního ministra Emanuela Moravce, nejprřednějšího českého kolaboranta s nacisty. Ani jedna ze skupin však své cíle naplnit nemohla, jejich smůla začal již 29. dubna 1942 samotným seskokem v Brdech. Někteří se pak zachovali jako hrdinové a padli v boji s německou přesilou, někteří byli zatčeni a spolupracovali s gestapem. I díky rozdílným osudům je třeba tyto československé vojáky připomínat.

Vzpomínkovou akci tradičně pořádá Jednota ČsOL v Plzni ve spolupráci s obcí Věšín, na jehož katastru se Václavka nachází. Prostor je již součástí Chráněné krajinné oblasti Brdy, a vše je tedy konáno i v součinnosti se správou CHKO. Velkou podporu zajišťují většinou dobrovolní hasiči, kteří pomáhají s dopravou lidí i materiálu. Mezi pravidelné hosty patří ředitel Hornického muzea Příbram pan Josef Velfl, předseda Jednoty ČsOL v Příbrami br. Miroslav Ječmen či delegace městyse Bernartice, který sehrál významnou úlohu v příběhu skupiny INTRANSITIVE. Zástupci zmíněných organizací a spolků vystoupili se zdravicemi a k pomníku položili květinové dary. Průvodní slovo a organizaci měla na starosti ses. Kateřina Jandíková, která se o vybudování tohoto pietního místa zasloužila.

Děšť letošního pietního aktu poněkud zkrátil, ale i tak nezabránil tomu, aby si na československé vlastence přišlo vzpomenout několik desítek lidí. Každému jednotlivému patří veliký dík. ■

Vzpomínka na partyzánskou skupinu „Národní mstitel“ v Zahájí

br. Bohuslav Bubník
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V MĚLNÍKU

Jednota ČsOL v Mělníku si každoročně připomíná odvalu partyzánů a obyvatel Zahájí, kteří hrdinně pomáhali partyzánské brigádě „Národní mstitel“. Letos si je připomenuli v úterý 23. dubna.

V oblasti na severu mělnického okresu u obce Zahájí se na konci druhé světové války zformovala partyzánská skupina, později brigáda, Národní mstitel. Její základ tvořilo 15 bojovníků paradesantní brigády vyslané do Čech velitelstvím 4. ukrajinského frontu. Velitelem brigády byl major Pavel Alexejevič Kanišev, zástupcem nadporučík Dmitrij Popjuk, komisařem brigády Oskar Beneš. Původně měla být tato skupina vysazena u Mladé Boleslavi, ale zřejmě chybou navigátora byl výsadek proveden 25. března 1945 do prostoru severně od Liběchova, do německého území. Vzhledem k duchapřítomnosti zdejšího německého obyvatelstva byl výsadek téměř okamžitě prozrazen a byly aktivizovány početné německé síly k nalezení parašutistů. Kokořínské lesy nabízely možnost ukrytí a do řepínských lesů se dostalo nakonec 10 z 15 členů paravýsadek.

Dne 24. dubna 1945 se do prostoru Zahájí začaly stahovat silné německé oddíly s cílem brigádu obklíčit a zničit. K prudké střelbě došlo poté, co se tři členové oddílu – komisař Beneš, radiista Vybornov a partyzán Andronov – rozhodli vrátit zpět do úkrytu pod vsí. Dnes se již přesné důvody návratu

nedozvíme, nic to ale nemění na faktu, že všichni tři bojovali s nerovnou přesilou a v nerovném boji padli.

Bylo nám ctí akci znovu uskutečnit a uctít tak památku těch, kteří hrdinně bojovali i proti přesile. Děkujeme všem za účast. ■

Na Vysočině se hlásí ke svým hrdinům

JEDNOTA ČsOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI „br. STANISLAVA BERANA“

br. Jiří Toufar

Bezpochyby jednou z významných osobností kraje Vysočina je hrdina ruských legií plk. Josef Jiří Švece. Narodil se ve vesnici Čenkov u Třeště. Největší slávu si získal jako velitel osmé rotu 1. střeleckého pluku. V červnu 1917 úspěšně bojoval se svou rotou v bitvě u Zborova. Po této legendární vítězné bitvě byl za hrdinství povýšen na poručíka a jmenován velitelem třetího praporu 1. pluku. V srpnu 1918 byl povýšen na plukovníka a v polovině října se stal nejen velitelem pluku, ale i celé 1. divize. Poté, co mu 24. října 1918 ve stanici Aksakovo – Belebej jeho podřízení pod vlivem komunistického agitátora Jana

Vodičky vypověděli poslušnost a odmítli splnit rozkaz vytlačit přesilu bolševiků z linie Buzuluk – Bugulma, spáchal ve tři hodiny ráno 25. října 1918 sebevraždu. (K osobnosti plk. Švece podrobněji v předchozím čísle – pozn. red.)

Dne 17. května 2024 díky spolupráci Krajského vojenského velitelství Jihlava, Klubu vojenské historie 29. pěší pluk „plk. J. J. Švece“ Jindřichův Hradec a Československé obci legionářské – jednota br. Stanislava Berana Jindřichův Hradec, byla při pietním shromáždění umístěna do vestibulu krajského vojenského velitelství na ulici Vrchlického v Jihlavě soška plk. J. J. Švece. Vzniklo tak pietní místo, které odkazuje na tohoto slavného rodáka z Vysočiny. Součástí tohoto pietního místa je i tabulka, která popisuje život tohoto legionáře – hrdiny. Soška byla zapůjčena ze sbírek klubu vojenské historie 29. pěší pluk „plk. J. J. Švece“ Jindřichův Hradec a je zmenšenou verzí sochy plk. Josefa Jiřího Švece, která byla v roce 1934 umístěna před kasárnami na pražském Pohořelci. Původní originál této sochy byl za nacistické okupace odstraněn a roku 1949 byla socha definitivně zničena. ■

POKOS s podporou Jednoty ČsOL Písek a KVV České Budějovice

ses. Eva Veselá
předsedkyně jednoty

JEDNOTA ČsOL V PÍSKU

Písecká jednota se dlouhodobě zaměřuje na spolupráci s dětmi a mládeží v oblasti přípravy občanů k obraně státu (POKOS). Pořádá nejen společné pietní akce spojené s historickými událostmi státu, kraje či obce, ale i branné soutěže pro základní a střední školy.

I v letošním roce jsme již v měsíci dubnu organizovali soutěže pro základní školy ORP Písek a ORP Milevsko jako předkolo krajské branné soutěže, kterou organizovalo 4. června Krajské vojenské velitelství České Budějovice. Naši členové, nejen že akce organizují a vytvářejí podmínky pro efektivní spolupráci se složkami IZS, ale podporují i aktivity v rámci POKOS organizované pro učitele a žáky na jednotlivých školách. Rozsah učiva v této oblasti je nedostatečný z hlediska skutečné a účelné praxe. Dětem se tyto aktivity líbí a podporu mají i ze strany vedení škol. Vždyť se učí dovednostem, které pomáhají řešit mnohé nenadálé situace a být připraveni pomoci sobě i ostatním.

Letos bylo přidáno i na krajských závodech stanoviště „překvapení“. Děti měly za úkol postavit se k prioritám, které by je čekaly při rychlé evakuaci. Umět si připravit evakuační zavazadlo (mít doma seznam důležitých věcí), umět přijmout situaci, zajistit klid, spočítání se, bezpečný přesun bez paniky, kontrolu po přesunu, to všechno a jiné dovednosti měly prokázat. Na dalších 17 stanovištích prokazovaly mimo vědomostí především fyzickou připravenost a dovednosti spojené se záchranou života občanů.

Nejlepší týmy Jihočeského kraje z ORP České Budějovice a ORP Kaplice pojedou porovnat svoje dovednosti na celostátní

kolo soutěže Battlefield, které pořádá Československá obec legionářská s podporou Ministerstva obrany ČR. Tyto soutěže jsou moc důležité a je alarmující, že Ministerstvo školství nepomáhá alespoň součinnostně tyto důležité aktivity důsledně podporovat zapojením všech škol v rámci celé republiky.

Bezpečnost státu se týká všech občanů a Ministerstvo obrany je dlouhodobě v této věci důsledné a rozvíjí spolupráci právě se zkušenými členy ČsOL a válečnými veterány. Právě oni dobře ví, proč se má mládež učit předcházet konfliktům, ale i být připraveni bránit demokratické hodnoty a náš stát. ■

Květnová činnost boletické jednoty

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „mjr. I. M. VÁCLAVA VOKURKY“

text ses. Marcela Tolarová
foto jednota

Závěr května byl pro Jednotu ČsOL „mjr. i. m. Václava Vokurky“ v Boleticích naplněný různorodou činností. V posledním týdnu tohoto měsíce jsme uskutečnili hned tři naše stěžejní akce.

Vsobotu 25. května se členové boletické jednoty společně se členy Jednoty ČsOL „br. Stanislava Berana“ v Jindřichově Hradci a místostarostou města Dačice Ing. Jiřím Baštářem sešli na Starém hřbitově v Dačicích. Zde již od roku 2015 pořádáme pietní akt k uctění památky šesti dačických občanů, kteří před devětasáti lety tragicky zahynuli. Antonín Bohuslav, Ladislav Sedlák, Jan Křížek, František Doskočil, Rudolf Sobotka a Ludvík Linhart zemřeli při odklizení nevybuchlé munice poblíž chlumecké křižovatky „U kohoutku“, kde tragédii připomíná pomník. „Bylo jaro a místní se snažili uvolnit velké polnosti, aby mohli začít se zemědělskými pracemi. Při ukládání munice na nákladní vozidlo došlo k onomu nešťastnému výbuchu, který vůz naprosto rozmetal,“ popsal Karel Ludvík. Všech šest dačických obyvatel zemřelo na místě a 27. května 1945 byli pohřbeni vedle sebe na místní hřbitov. Pietní akt na hřbitově se uskutečnil za hudebního doprovodu Městského dechového orchestru Dačice a čestnou stráž u obou míst paměti zabezpečili členové KVH 29. pěší pluk „plk. Josefa Jiřího Švece“ Jindřichův Hradec.

Ve stejný den se uskutečnil také 9. ročník pochodu Po stopách Krále Šumavy, letos v již zavedeném termínu a také zpět v okolí Lipna. Start i cíl byl tentokrát v obci Loučovice a účastníci měli na výběr celkem z 5 tras v délce 32 km, 24 km, 17 km, 15 km a 10 km. K radosti všech zúčastněných vedly všechny letošní trasy turisticky přívětivým terénem. Na start se dostavilo celkem 155 účastníků a stejný počet osob došel v průběhu dne i do cíle, kde už na unavené pochodníky čekalo ocenění ve formě pamětní

medaile na stuze a také zasloužený oběd. Jsme rádi za veškeré vesměs pozitivní ohlasy, které jsme od účastníků obdrželi. Děkujeme vám všem, kteří nám již pravidelně věnujete jednu sobotu ročně. Rovněž děkujeme členům jednoty, kteří se přípravě této akce věnují a Československé obci legionářské a Ministerstvu obrany ČR za finanční příspěvek, díky kterému se nám daří udržet vysokou úroveň této akce. Na startu 10. ročníku pochodu Po stopách Krále Šumavy se sejdeme v sobotu 10. května 2025.

Po skončení sobotních akcí se naši členové přesunuli do Resortu Olšina, kam se v neděli 26. května začali sjíždět

účastníci Mezinárodní konference pyrotechniků – INMEP 2024. Toto setkání, které má již devatenáctiletou tradici, slouží ke sdílení zkušeností a znalostí v oblasti pyrotechnické praxe mezi různými složkami ozbrojených sil nejen z ČR ale i ze zahraničí. Konference se v letošním roce zúčastnilo celkem 166 účastníků z 12 států, kteří si v průběhu čtyř konferenčních dnů vyslechli celkem 32 příspěvků přednášejících z řad českých policejních pyrotechniků, příslušníků pyroslužeb z Francie, Belgie, Rumunska, Nizozemí či Slovenska, vojenských historiků a v neposlední řadě firem zabývajících se dodáváním prostředků pro pyrotechnickou činnost.

Program konference byl zajímavý a přinesl mnoho nových poznatků využitelných v další praxi. Setkání zároveň pomohlo k navázání nových kontaktů a vazeb mezi zúčastněnými pyrotechniky. Takto velkou akcí můžeme jen těžko uskutečnit bez našich partnerů – Československé obce legionářské, Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy – vzdělávací zařízení Pardubice a VLS Divize Horní Planá. Konference se konala za finanční podpory Ministerstva financí. Za spolupráci při přípravě konference děkujeme 15. ženijnímu pluku. Již XX. ročník konference INMEP se uskuteční v termínu od 11. do 16. května 2025 v Resortu Olšina. ■

Zborov, náš vzor!

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

text br. Martin Lokaj
foto ses. Jana Hájková

Když na sklonku 30. let vyvstala s rostoucí hrozbou války potřeba posílit brannost mládeže, reagovalo Ministerstvo národní obrany zřízením celorepublikových závodů branné zdatnosti. Věnovány byly památce zborovského vítězství, jež mělo být všem účastníkům vzorem hodným k následování. Tradici

závodů na regionální úrovni dnes mezi jinými udržuje také Jednota ČsOL Ostrava 1.

Letošní ročník závodu se díky podpoře Ministerstva obrany České republiky uskutečnil v pátek 31. května na základní škole v Ostravě-Michálkovicích. I tentokrát jednota pro místní žactvo všech ročníků připravila celou řadu branně-vědomostních disciplín, ve kterých si zábavnou formou mohlo osvojit užitečné dovednosti a seznámit se s historií a osobnostmi

prvního československého odboje, mezi které patřil shodou okolností také meziválečný ředitel michálkovické obecní školy, účastník bitvy u Zborova a přední činovník ČsOL František Vladimír Hrbáč (1892–1943).

Chybět nemohla střelba ze vzduchovky, luku a kuše na statické terče a díky laserové střelnici i na pohyblivé cíle. Mládež se na zvláštním stanovišti rovněž seznámila s bezpečnou manipulací se střelnými zbraněmi. Změřit své síly pak mohla v hodu granátem, silovém trojboji, vytrvalostním běhu nebo na bojové dráze.

Stanoviště označena jako zdravotěda, topografie, šifry, historie československých legií nebo vědomostní kvíz naopak ověřily u michálkovických školáků znalosti a důvtip. Na správné plnění disciplín dohlíželi vedle členů jednoty také místní osmáci, díky kterým si vybraná stanoviště mohli alespoň vyzkoušet také ti nejmladší – žactvo prvních až čtvrtých tříd. O tom, že cíle závodu bylo plně dosaženo, svědčí zápal a nadšení, se kterým se do soutěžení všichni účastníci zapojili. ■

Pietní akt u Památníku odboje na Ploštině

JEDNOTA ČsOL V HOSTĚRADICÍCH

Br. František Skřivánek

Dne 21. dubna 2024 se členové naší hostěradické jednoty Československé obce legionářské zúčastnili připomenutí již 79. výročí vypálení pasekářské osady Ploština, která je mimo jiné zapojena do Memoranda o vzájemné spolupráci památníků a obcí České republiky, jež byly v období 1939–1945 postiženy nacistickými represáliemi.

Oběť, kterou zde položilo několik desítek lidí z řad valašských pasekářů, by neměla být nikdy zapomenuta. Přítomnost pro nás byla významným povzbuzením v dlouhodobém úsilí o uchování památky na tragédii, která se zde na sklonku druhé světové války odehrála, neboť někteří naši členové z této oblasti pocházejí. ■

Americký bombardér B-26 Marauder prolétá 6. června 1944 nad invazní pláží Sword nedaleko obce Hermanville. Čs. stíhači poskytovali před invazí často doprovod svazům těchto letounů útočících na důležité cíle v Normandii.

Čechoslováci nad Normandií

80. výročí účasti čs. letců na vylodění ve Francii

Letos 6. června jsme si připomněli 80. výročí spojenecké invaze do Normandie. Celá operace byla možná také díky jasné vzdušné převaze Spojenců. V rámci britského Královského letectva (RAF) se jí účastnily také tři čs. stíhací perutě čs. stíhacího křídla, kdežto 311. čs. bombardovací perutě se podílela na ostraze přístupových cest do Lamanšského průlivu před případným průnikem německých ponorek, které by mohly ohrozit zde operující spojenecká plavidla.

NA CESTĚ K INVAZI

Přípravy na invazi však začaly dlouho před jejím uskutečněním. Již v červnu 1943 vznikla 2. taktická letecká armáda (2. TAF) RAF, jejímž úkolem měla být vzdušná podpora vyloděných jednotek. K dispozici dostala všechny perutě lehkých a středních bombardérů (původně 2. skupina Velitelství bombardovacího letectva) a vybrané jednotky stíhačů. Když bylo rozhodnuto, že k vylodění dojde v Normandii, jednalo se zejména o perutě 10. skupiny Velitelství stíhacího letectva, která byla územně zájmové oblasti nejbližší. A protože u této skupiny z letiště Ibsley operovalo také Československé stíhací křídlo, bylo k 2. TAF zařazeno, oficiálně k 7. lednu 1944. To s sebou přineslo řadu změn. V listopadu 1943 se tak čs. křídlo transformovalo v 134. čs. polní letiště. To se začalo připravovat na službu v polních podmínkách, tedy na život pod stany narychlo zbudovaných polních letišť, a spolupráci s pozemními vojsky, které mělo kryt. Větší změna ale čekala na pozemní personál, který byl sloučen do jedné jednotky, která měla poskytovat kompletní servis perutím. Velitelem polního letiště se stal zkušený stíhač W/Cdr František Weber, který kvůli tomu v létě 1943 absolvoval stáž u podobných útvarů v severní Africe. Nicméně pozemního personálu byl nedostatek, takže musel být doplněn Brity a Kanadány.

Nová organizace významně ulehčila práci veliteli čs. křídla, kterým byl v té době W/Cdr František Doležal, i velitelům všech tří perutí, kteří se již nemuseli zabývat provozem jednotek,

Do ledna 1944 používalo čs. stíhací křídlo Spitfiry Mk.VB/C. Na snímku stroj 312. perutě v péči pozemního personálu

ale plně se věnovali řízení bojových operací. Ty se zpočátku výrazně nelišily od těch, které byly prováděny doposud. Zejména se jednalo o doprovody bombardérů útočící na rozličné cíle na kontinentu, první takovou akci v roce 1944 provedli čs. stíhači 4. ledna, a samostatné útoky na pozemní cíle.

Příchod k 2. TAF také znamenal dlouho očekávané přezbrojení čs. perutí. Od 20. ledna 1944 začaly přebírat výkonné stroje Supermarine Spitfire Mk.IXC, které nahradily dosud používané starší Spitfiry Mk.VB/C. Tyto stroje byly technicky překonané nejnovějšími verzemi německých stíhaček Fw 190 A a Bf 109G, ale protože 10. skupina nebyla v letech 1942–1943 na hlavním místě bojů, které byly nad severní Francií, Belgií a Nizozemskem, měly její perutě ve výzbroji starší letouny. S příchodem k 2. TAF se vše změnilo a jeho jednotky začaly být urychleně vybavovány nemodernější technikou.

Čechoslováci zvládli přezbrojení během pár dní, načež následovalo stěhování. Nejprve na konci února na základnu Mendlesham a 3. dubna na polní letiště Appledram nedaleko Chichesteru v Sussexu. To nebylo od pobřeží Lamanšského průlivu vzdálené ani 10 km, takže pro Spitfiry s omezeným doletem ideálním místem pro operace nad Normandií. Těch s lepším počasím přibývalo, takže zatímco v lednu jich bylo provedeno 8, v únoru 6, v březnu 9, v dubnu 13, tak v květnu již 41. Piloti také prošli výcvikem ve střemhlavém bombardování, takže mohli nyní sami pumami napadat vybrané cíle. Většinou se jednalo o rampy k odpalování střel V-1 a různé komunikační uzle. V tomto období také došlo ke změnám na velitelských postech, když se k 1. únoru 1944 stal velitelem letecké části letiště W/Cdr Tomáš Vybíral a té pozemní k 1. dubnu W/Cdr Jan Čermák.

Byť se Čechoslováci na počátku roku 1944 zapojili do řady akcí, na nepřátelské letouny narazili jen několikrát. Luftwaffe totiž neměla dostatek sil k obraně celého západního pobřeží, když musela zejména čelit zvyšující se přítomnosti amerických těžkých bombardérů útočících na cíle v samotném Německu a Normandii a Bretaň tak pro ni byly vedlejší frontou. Nicméně 23. března 1944, kdy se perutě podílely na doprovodu amerických středních bombardérů B-26 Marauder (operace Ramrod 678), jejichž cílem bylo nádraží Haine St. Pierre, na formaci zaútočilo sedm Fw 190 A. Čechoslovákům se je podařilo odehnat a P/O Ladislav Světlík dokonce sestřelil stroj pilotovaný Lt. Georgem Kiefnerem (celkem 11 sestřelů) od 1./JG 26. Ten se musel zachránit na padáku. Pro Světlíka to bylo páté vítězství (předchozí čtyři získal v roce 1940 ve Francii) a stal se stíhacím esem. Naopak 19. dubna při obdobné akci nad Belgií se Němcům od II./JG 26 přepad podařil a sestřelili dva čs. stíhače, přičemž W/O Arnošt Mrtvý od 313. perutě padl a F/Lt Bohuslav Budil od 312. perutě byl zajat.

O dva dny později navštívili čs. útvar vrchní velitel spojeneckých expedičních sil gen. Dwight Eisenhower s doprovodem řady dalších vysokých důstojníků a od 25. dubna se perutě účastnily manévru Lambourne II, kdy piloti cvičili vyhledávání a útoky na pozemní cíle. Již následující den se zapsal tragicky do historie útvaru. Při návratu z bombardování cíle v moři se zřítil se svým letounem P/O Vojtěch Lysický od 310. perutě a v troskách stroje zahnu. Krátce potom se nad mořem srazili piloti 313. perutě F/Sgt František Fanta a F/Lt Jan Laška, také oni přišli o život. A operace z 21. května ukázala, co bude letce podporující pozemní vojska po vylodění čekat. Ten den se téměř 400 stíhacích bombardérů RAF vydalo k útokům na námořní, železniční a silniční dopravu po celém okupovaném pobřeží (Ramrod 905). Tyto cíle byly silně bráněny protiletadlovým dělostřelectvem, obávaným flakem všech ráží, který ten den sestřelil 16 Spitfirů a 4 Typhoony Mk.IB. Bohužel nejtěžší ztráty utrpělo 134. čs. stíhací křídlo (ke změně názvu došlo 12. května). To nad okupované území vyslalo celkem 36 letounů, které operovaly po čtyřčlenných rojích. Domů se však nevrátily čtyři Spitfiry a dalších

V průběhu invaze byl velitelem čs. křídla zkušený W/Cdr Tomáš Vybíral (1911–1981). Ten během bitvy o Francii získal jedno samostatné a šest společných vítězství a stal se esem. U RAF absolvoval tři operační túry, během kterých vykonal 196 útočných operací. Za to mu Britové udělili ceněné vyznamenání DFC a DSO. Po roce 1948 opět odešel do Británie, kde byl jednu dobu předsedou exilové ČsOL v Londýně.

devět bylo těžce poškozeno. Zatímco F/Sgt Augustin Meier od 310. perutě je stále nezvěstný, velitel 310. perutě S/Ldr Hugo Hrbáček, W/O Karel Valášek od téže jednotky a W/O Robert Ossendorf od 312. perutě se zachránili a začali prchat před Němci. Hrbáčkovi s Ossendorffem se to nakonec povedlo a v průběhu léta se ke křídlu vrátili, Valášek byl 21. června při pokusu o přechod fronty zajat. K útokům na pozemní cíle odstartovalo křídlo ještě 2. a 3. června.

INVAZE

V průběhu 4. června začal pozemní personál na křídla Spitfirů nanášet bílé a černé rychloidentifikační pruhy, rozpoznávací znaky letounů určených k podpoře invaze. Protože se předpokládala v oblasti Normandie rozsáhlá letecká činnost, velení doufalo, že aplikací tohoto výrazného markingu dojde k omezení tzv. přátelské palby, zejména od obsluh protiletadlových děl, které většinou páliły po všem, co na obloze zahlédly. Následující den se křídlo věnovalo hlídkové činnosti, aby do britského vzdušného prostoru neproniklo žádné německé

Spitfire Mk.IXC 310. čs. perutě s invazními pruhy

Vojáci 3. divize se během 6. června 1944 ukrývají za stroji Universal Carriers na jedné z vylodovacích pláží Sword v Normandii

letadlo a invaze tak nebyla odhalena. To se podařilo a 6. červen se stal Dnem D, dnem, kdy od 6.30 došlo k invazi do západní Evropy. Na pěti plážích se tehdy vylodilo na 132 000 vojáků, dalších 24 000 vyskákalo na padacích a bylo dopraveno kluzáky. Spojeneckým vojskům se za velkých ztrát podařilo z pláží postoupit a zahájily pronikání do nitra Francie.

Spojenecká letecká převaha byla obrovská. Již od 1.30 přes 2 600 těžkých bombardérů shazovalo pumy na pobřežní baterie. Nad invazním loďstvem hlídkovaly stovky stíhaček a další letouny útočily na německá letiště. Nad invazní pláž se tak ten den dostalo jen minimum letounů Luftwaffe, které způsobily jen malé škody. První vítězství vylodění si připsali piloti belgické 349. a australské 485. perutě, když kolem 15.45 v okolí Caen ohlásili zničení pěti Ju 88. Jednalo se o těžké stíhací Ju 88 C/R od I./ZG 1, která skutečně přišla o pět letounů. Čs. křídlo během 6. června vykonalo celkem čtyři bojové lety v celkové délce 281,15 operačních hodin. K první akci, hlídce v okolí pláže Juno, vzletlo v 7.20, poslední provedlo mezi 21.00–22.35. Jednalo se o 50minutovou hlídku mezi pláží a prostorem k městu Caen. Ani během jedné operace nenarazilo na nepřátelské letouny a zaznamenalo jen občasnou slabou palbu flaku. Počasí bylo oblačné, dohlednost zhruba 24 km.

Následující den začal špatně, když se krátce po startu zřítíl Spitfire (MJ906/NN-M) F/Sgt Miroslava Moravce, který pád nepřežil. Jednalo se o posledního člena pražské odbojářské rodiny, jehož rodiče a bratr Vlastimil byli popraveni za pomoc parašutistům. Během druhé hlídky nad Caen, zhruba v 13.35, narazili čs. stíhači poprvé na německé letouny. Jednalo se o 16 Fw 190 s pumami, které mířily k vylodovacím plážím. Zásah 312. perutě je rozprášíl a Sgt Jindřich Konvička a F/O Vladimír Kopeček každý jeden poškodili. Další dvě operace se obešly bez incidentu.

Nejúspěšnějším dnem se pro čs. křídlo stal 8. červen. Opět se tak stalo při druhé hlídce, na kterou vzletlo v 12.20. Zhruba ve 13.15 „vypadlo“ z hustých mraků asi 12 Fw 190, které shodily své pumy na pláž Sword a začaly prchat do vnitrozemí. Čechoslováci se je vydali stíhat, přičemž nejbližší byla 312. peruč, v jejímž čele letěl W/Cdr Čermák, který celou formaci vedl.

Při startu k bojovému letu 7. června smrtelně havaroval F/Sgt Miroslav Moravec (* 3. 9. 1918, Praha). V té době byl posledním žijícím členem rodiny, jeho rodiče a bratr byli popraveni za pomoc parašutistům. Na snímku vpravo s matkou Marií a bratrem Vlastimilem.

Ten také sestřelil jeden Fw 190 u Mézidonu, asi 30 km jihovýchodně od Caen, přičemž viděl pilota vyskočit na padáku. Druhý Fw 190 poškodil. Jeho číslo Sgt Vít Angetter vzápětí zničil další Fw 190. F/O Vladimír Kopeček poškodil dva Fw 190 a po jednom P/O František Mlejnecký a W/O Antonín Škach. Zhruba 5 minut po nich se k protivníkovi přiblížila i 310. peruč a zkušený F/O Otto Smik sestřelil třetí Fw 190 jižně od Lisieux. Zbylí Němci unikli, čs. křídlo neutrpělo žádnou ztrátu. Jejich protivníky byla pravděpodobně 8./JG 54, která ztratila dva stroje i s piloty, přičemž jedním z nich byl nositel Rytířského kříže a vítěz 69 soubojů Oblt. Eugen-Ludwig Zweigart.

Devátého pro špatné počasí křídlo neoperovalo, ale 10. června opět vykonalo čtyři hlídky. Během té třetí, zhruba v 17.50, se náhle objevil jeden Bf 109, na který zaútočil velitel 312. perutě S/Ldr Jaroslav Hladě. Německý pilot na nic nečekal a opět se ukryl v mracích. Tam ho však proti rozkazu

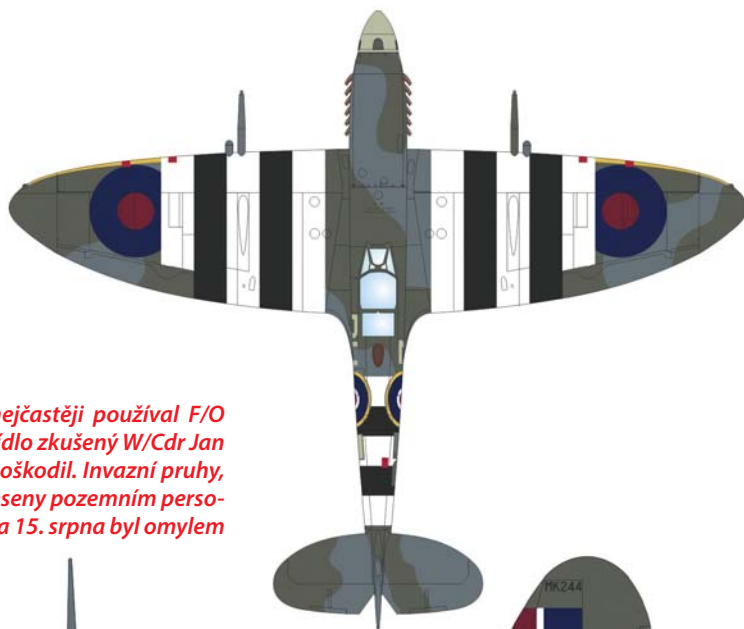

Britští vojáci si 7. června na jedné z pláží Sword prohlížejí vraky lodí a vozidel a ztracené vybavení z vylodění z předchozího dne

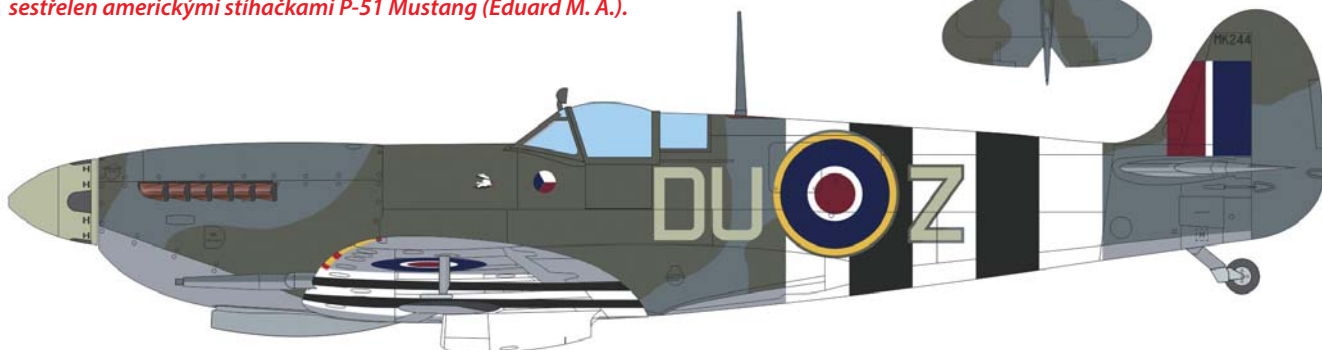
následoval F/Sgt Jindřich Konvička. A poté ho již nikdo nespatriil. O to větší bylo překvapení, když se po pár dnech opět objevil na letišti. Ohlásil, že se s Němcem v mraku srazil, přičemž přišel o část křídla, ale Bf 109 měl přijít o ocasní plochy. Pokusil se vrátit do Británie, ale flak z Caen mu poškodil motor, takže nakonec vyskočil nad mořem, odkud ho vytáhla záchraná loď. Konvičkovi bylo přiznáno jedno pravděpodobné vítězství. Zdá se, že se utkal s pilotem průzkumného Bf 109 Fw. Hansem Schusterem od 4.(F)/123, který hlásil jako jediný sestřel Spitfire u Caen. Sám se vrátil na letiště bez poškození. Jednalo se o zkušeného pilota, který vykonal přes 100 bojových letů, byl držitelem Německého kříže ve zlatě a do jeho zajetí 24. prosince 1944 získal nejméně 5 sestřelů.

Následující den provedlo čs. křídlo další tři hlídky, přičemž té poslední od 16.30 se účastnily jen 312. a 313. peruť. Ty však nad plážemi musely hlídkovat poněkud déle, takže pilotům začalo docházet palivo, navíc cestou domů narazili na velmi špatné počasí, včetně hustých mraků a mlhy. V ní Sgt Vilém Nosek narazil do kopce u městečka Washington a zahynul. Jeho vedoucí F/Lt Vojtěch Smolík po vyčerpání paliva přistál na břicho severně od města Worthing. Na letišti firmy

Airspeed u Portsmouthu havaroval F/Lt František Truhlář. Jeho Spitfire (MJ499/DU-R) začal hořet, ale záchranářům se ho těžce popáleného podařilo zachránit. Pro Truhláře to byla již druhá takováto událost, protože ještě jako střelec 311. peruť přežil pád Wellingtonu v noci z 16. na 17. října 1940. Poškozený stroj se vracel z náletu na Německo a u Londýna vletěl do balonové baráže. Truhlář byl jako jediný z hořícího vraku zachráněn. Po obou katastrofách prodělal rozsáhlé plastické operace u slavného chirurga Sira Archibalda

Supermarine Spitfire LF Mk.IXc (MK244/DU-Z) od 312. peruť nejčastěji používal F/O Jaroslav Šodek. Dne 8. června 1944 na něm ale do akce vedl celé křídlo zkušený W/Cdr Jan Čermák, který nad plážemi Sword sestřelil jeden Fw 190 a druhý poškodil. Invazní pruhy, rychloidetifikační znak spojeneckých letounů, byly na Spitfiry naneseny pozemním personálem během večera 4. června. Později letoun sloužil u 602. peruť a 15. srpna byl omylem sestřelen americkými stíhačkami P-51 Mustang (Eduard M. A.).

McIndoeho. Truhlář zahynul při letecké nehodě 3. prosince 1946 u rodné Lomnice nad Popelkou.

Tentýž den také peruté křídla začaly přebírat nové Spitfiry LF Mk.IXE. Ty byly upraveny pro operace v menších výškách a v křídlech nesly nově dva kulometry ráže 12,7 mm, které nahradily čtyři zbraně ráže 7,7 mm. Přezbrojení dávalo tušit, že s Českoslováky se počítá s nasazením na osvobozeném územní. Zatím ale pokračovali v hlídkách nad prostorem vyloďení. Většinou jich za den vykonali tři až čtyři. Na nepřítele narazili opět 17. června. Během druhé hlídky, krátce po 19 hod., byli piloti upozorněni na přítomnost více jak 50 nepřátelských letadel v okolí Caen. Na Němce však narazil jen Smíkův modrý roj od 310. peruté. Jednalo se o dvojici Fw 190, první sestřelil Smík sám, druhý ve spolupráci s F/O Františkem Vindišem. Jejich protivníci pocházeli pravděpodobně od III./JG 54. Ta operovala v oblasti Caen a kromě čs. křídla se zřejmě utkala také s kanadskou 403. a 611. perutí. Kanadáné nárokovali jedno poškození, ale přišli o jeden stroj, jehož pilot se vrátil k jednotce. Druhá jednotka nárokovala dvě jistá vítězství u Carentanu. Známa je však jen jedna německá ztráta, naopak pověřený velitel III. skupiny Hptm. Robert Weiß krátce po 19 hodině sestřelil západně od Caen dva Spitfiry jako své 104 a 105 vítězství. Kdo přesně se s kým utkal, je ale dnes již téměř nemožné určit.

Změna čekala na čs. křídlo 21. června, kdy se podílelo na doprovodu 100 bombardérů Lancaster a Halifax, které útočily na odpalovací rampy střel V-1 u Boulogne. Následující den se křídlo přestěhovalo na letiště Tangmere a 27. června provedlo mezi 19.25–21.00 hlídku v oblasti města Alençon. Na Němce nenarazilo. Následující den ho čekal přesun do Francie!

NA KONTINENTĚ

Historický okamžik, kdy se čs. letci vrátili na území kontinentální Evropy, nastal v 7.50 hod. 28. června, kdy 36 letounů odstartovalo k přeletu na polní letiště B.10 u vesničky Plumetot, zhruba 6 km severně od Caen. Přistály zde v 8.25 hod. a každý pod trupem nesl jednu 227kg pumu. Toho dne odstartovaly ještě šestkrát k podpoře pozemních vojsk. A protože byla fronta skutečně nedaleko, stávaly se Spitfiry krátce po startu cílem německé protiletadlové palby. Žádný ale poškozený nebyl. V noci si pak Němci přichystali nemilé překvapení, když plochu začali ostřelovat

Úspěšného bojového letu 8. června se zúčastnil také velitel pozemní části čs. křídla W/Cdr Jan Čermák (1911–1987). Ten zaslhl již do bitvy o Francii, během evakuace však v severní Africe onemocněl, takže zde zůstal jako styčný důstojník a do Británie dorazil až na podzim 1940. Následně absolvoval dva operační turnusy, přičemž se stal velitelem 312. čs. peruté, a poté byl přidělen do štábu čs. letectva. Bojovou službu definitivně opustil na podzim 1944. Doma pokračoval v letectvu, po roce 1948 byl však degradován na vojína a vyloučen z řad aktivních letců. V roce 1965 byl částečně rehabilitován.

děly. Žádný z Českoslováků újmu neutrpěl, zabito ale bylo několik kanadských vojáků. Zasažen byl také autopark se skladem paliva.

Následující den napadali čs. stíhači německou dopravu, přičemž během šesti misí zničili šest nákladních, dva

Údržba Spitfiry Mk.IX 312. čs. peruté

Nejčastějšími protivníky čs. stíhačů byly nad Normandií výkonné stroje Focke-Wulf Fw 190

Polní letiště v Normandii byla chráněna protiletadlovými děly Bofors ráže 40 mm pozemních jednotek RAF

obrněné a jeden velitelský vůz, řadu další techniky poškodili, včetně čtyř tanků. Utrpěli však také jednu ztrátu, když se z akce nevrátil Sgt Jiří Bauer od 310. perutě. Jeho spolubojovníci neviděli přesně, co se s jeho letounem stalo, ale s největší pravděpodobností ho sestřelil flak. Pohřben je na britském vojenském hřbitově v Bayeux. Po splnění úkolů se křídlo vrátilo na letiště Tangmere. Zde se letci dozvěděli, že se chystá jejich přeložení z 2. TAF, čímž byli velice zklamaní.

Z Tangmere provedlo křídlo 30. června dvě operace – jednu hlídku nad prostorem invaze a poté doprovod těžkých bombardérů útočících na německé shromaždiště u Villers-Bocage. Příštího dne se také potvrdila zpráva o přeložení od 2. TAF. Stalo se tak 3. července, kdy se křídlo přesunulo na letiště Lympne. Navíc předalo své nové Spitfirey perutím č. 33, 74 a 127, které se teď staly 134. křídlem, a převzalo od nich starší stroje verze Mk.IX, které během července dokonce u 310. a 313. perutě doplnily i méně výkonné Spitfirey Mk.V. Nyní bylo úkolem čs. letců chránit vzdušný prostor Velké Británie, kam oslabená Luftwaffe již téměř nelétala, a dlouhé doprovody těžkých bombardérů. V průběhu července se čs. perutě zapojily i do zachytávání střel V-1 útočících na britské území a několik jich zlikvidovaly. Doprovodné lety a občasný útoky na pozemní cíle pak byly hlavní náplní činnosti čs. perutí až do konce války.

Během podpory vylodění v Normandii, tedy od 6. června do 3. července, podnikli Čechoslováci 1 877 bojových letů v trvání 3 622,05 hodin. Získali 5 sestřelů jistých, 1 pravděpodobný a 7 letadel poškodili. Sami přišli o tři padlé, jednoho neznámého (později se vrátil) a jednoho těžce zraněného. A proč byly čs. perutě staženy od 2. TAF? Důvodem byly

zřejmě obavy z velkých ztrát, které by nebylo kým nahradit. Čs. letectvo trpělo nedostatkem záloh a případné ztráty by musely být doplněny piloty ze spojeneckých zemí, ostatně tak tomu bylo v té době již u 313. perutě, kde bylo k 6. červnu z 28 pilotů Čechoslováků jen 10. Mnoho letců se navíc blížilo ke konci svého operačního turnusu, po kterém následoval odpočinek v týlu. Ti museli být také nahrazeni. Perutě by tak ztratily svůj národní charakter. Že to nebyla obava planá a že podobný problém trápil i řadu jiných „malých“ letectev můžeme ilustrovat na 350. belgické stíhací peruti. Ta měla od ledna 1945 britského velitele a na konci války byli Britové i veliteli obou letek. A to se perutě na kontinent přesunula až v prosinci 1944, načež během následujících operací přišla o tři padlé a osm zajatých letců.

Nicméně přeložení od 2. TAF bylo velkou ránou pro morálku čs. stíhačů, kteří chtěli přímo bojovat s Němci, jak k tomu uvedl například W/Cdr Čermák: „Po dlouhých a pečlivých přípravách, kdy každý pracoval v přesvědčení, že půjde do Francie a zúčastní se velké ofenzivy, je odchod na statickou základnu pravou pohromou. Není jediného příslušníka jednotky, který by tomu dával přednost před nasazením na frontě.“

PROTI PONORKÁM

Na podpoře invaze se podílela také 311. čs. bombardovací perutě. Jednotka, která se již od února 1942 podílela na boji proti ponorkám, v té době sídlila na základně Predannack v Cronwallu a vyzbrojena byla americkými čtyřmotorovými stroji Consolidated Liberator GR Mk.V. Její úkol se ani v období vylodění nezměnil – perutě Velitelství pobřežního letectva zintenzivnily své aktivity na přístupech do Lamanšského

Jedno vítězství získal ve spolupráci se Smikem zkušený František Vindiš (1918–1991). Ten u letectva sloužil od roku 1936, po okupaci uprchl do Francie, kde létal v severní Africe. Následně sloužil u 310. perutě během bitvy o Británii a 1. listopadu prodělal leteckou nehodu. V roce 1942 poškodil jeden Ju 88 a na zničení druhého se podílel. Na konci roku 1944 obdržel Záslužný letecký kříž (DFC) a 15. května 1945 nastoupil službu u 313. perutě, se kterou se vrátil do vlasti. Po roce 1948 opět emigroval do Británie a do roku 1965 sloužil v RAF.

průlivu, aby žádné německé plavidlo nemohlo spojenecké lodě ohrožovat (operation Cork).

Čechoslováci poprvé na ponorku narazili 16. června, kdy osádka F/Lt Aloise Šedivého spatřila ve 12.47 na hladině pohybující se olejovou skvrnu. Patrně se jednalo o poškozenou ponorku. Krátce po 13. hodině osádka do prostoru skvrny shodila hlubinné nálože, načež skvrna změnila směr pohybu. K zásahu nepřítele tak nedošlo. Stejně se vedlo o dva dny později osádce W/O Jaroslava Haly.

Nejúspěšnějším stíhačem nad Normandií se stal Otto Smik (1922–1944) od 310. perutě, který sestřelil dva letouny sám a jeden ve spolupráci. Celkem za války zničil 9 letadel samostatně, 2 ve spolupráci, 1 pravděpodobně a 3 poškodil, zničil také tři střely V-1.

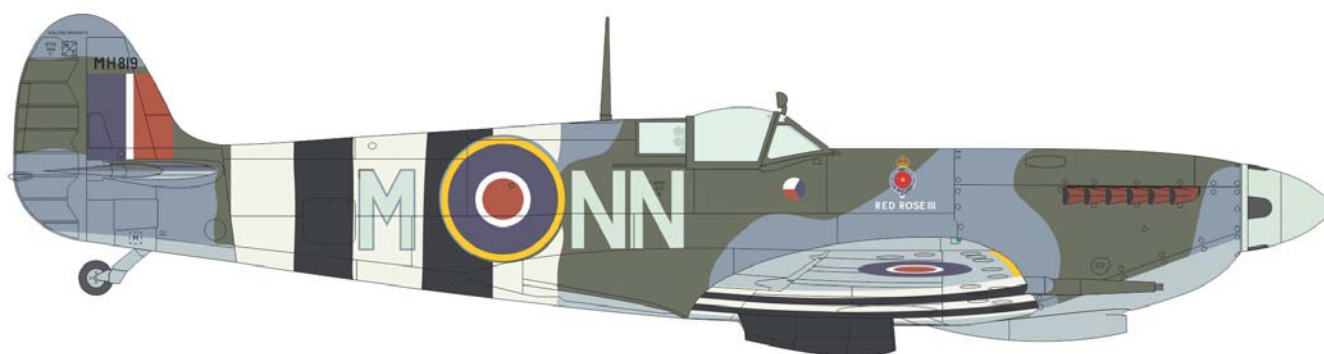
Nejúspěšnějším dnem perutě se tak stal 24. červen. Letci spatřili celkem pět ponorek a na tři z nich zaútočili. Vše se odehrálo v okolí ostrova Ouessant. Jako první na nepřítele narazila osádka F/O Jana R. Irvinga kolem půl šesté ráno. Jednalo se o vynořenou ponorku, která se však po spatření letounu začala rychle potápět. Přesto Irving stačil vypálit čtyři střely SAP-60 a hlásil dva zásahy. Poté ještě svrhli hlubinné pumy a nadále kroužili nad místem útoku. Asi po 50 minutách se na hladině objevila velká olejová skvrna. Během této doby spatřili ještě

Od července 1943 používala 311. čs. peruť americké bombardéry Consolidated Liberator GR Mk.V.

Supermarine Spitfire Mk.IXC (MJ291/NN-N) byl od dubna 1944 osobním strojem F/O Otto Smika od 310. perutě. Ten si nechal na kryt motoru namalovat šest svastik, jako symboly jím dosažených vítězství. Během podpory invaze svůj účet rozšířil od dvě samostatná a jedno společné vítězství, čímž se stal nejúspěšnějším čs. stíhačem nad Normandií (Eduard M. A.).

Supermarine Spitfire LF Mk.IXC (MH319) byl převzat RAF na podzim 1943, byl přidělen k 485. peruti, od které ho převzala 310. peruč, přičemž obdržel kódová písmena NN-M, které předtím nosil stroj sériového čísla MJ906, při jehož havárii 7. června zahynul F/Sgt Miroslav Moravec. MH319 byl poškozen 12. června, když se při přistávání z bortil Sgt Tomáši Gibianovi podvozek. Po opravě byl letoun přidělen 332. norské peruti a zničen byl 26. června 1944 při nehodě. Pozemní personál na tento stroj nanesl invazní pruhy poněkud nedbale. Rudá růže před kabinou odkazuje na to, že letoun byl pořízen z příspěvků občanů obce Barnsley (Eduard M. A.).

Dne 24. června 1944 se osádka F/O Jana Velly (10. 5. 1906, Kladno) podílela na potopení ponorky U-971. Jan Vella zahynul 10. ledna 1945 jako pasažér letounu Oxford Mk.I (PH404), který havaroval během přesunu perutě do Skotska. O život tehdy přišli ještě další čtyři čs. letci.*

další dvě ponorky, neměli je však již čím napadnout. Velitelství jim přiznalo pravděpodobné poškození ponorky.

To více štěstí měla osádka F/O Jana Velly. Na radaru se jim objevilo několik kontaktů a v 15.47 narazili na vynořenou ponorku. Vella na ni vypálil dvě střely SAP-60 a shodil šest pum. Výsledek útoku nebyl zřejmý, nicméně vzápětí osádka

spatřila periskop další ponorky a shodila na ní zbylé dvě pumy. Tentokrát se na hladině objevily vzduchové bubliny a olej. Liberator se však již musel otočit k návratu, nicméně označil místo kouřovým markerem a tím směrem byly vyslány torpédoborce HMS Eskimo a HMCS Haida. Ty poškozenou ponorku našly a opět poškodily, takže se v 18.30 vynořila. Jednalo se o U-971 velitele npor. Waltera Zepliena. Posádka ji stačila potopit před příplutím torpédoborců, kteří zajali 52 německých námořníků. Vellovi byl příznám podíl na jejím zničení.

Tragický byl ale 29. červen. Při startu k hlídce se totiž zřítíl Liberator GR Mk.V (BZ754/J) kapitána F/O Františka Naxery. Po dopadu na zem explodovaly nesené pumy, zahynulo osm z devíti členů osádky. Obrovské štěstí měl radiotelegrafista Sgt František Bebenek, který byl při nárazu vymrštěn z trupu a přežil se zlomeninou ruky, pohmožděninami a otřesem mozku. Druhou ztrátu utrpěla peruč 13. července, kdy byly kvůli špatnému počasí na základnu odvolány tři patrolující Liberatory. Bohužel stroj kapitána W/O Ludvíka Koška (BZ717/L) narazil v mlze v 13.45 do kopce v Malborough Village v Devonu. Všech devět letců na palubě zahynulo.

První fáze invaze do Evropy oficiálně skončila 25. července 1944. Byť do té doby 311. peruč provedla řadu protiponorkových hlídek, další úspěch si již nepřipsala. Ačkoliv byli českoslovenští letci početně malou skupinou v mase spojeneckých vojáků účastnících se vylodění, svou činností přispěli k jeho zdaru a obecně patří období operace Overlord k nejintenzivnějšímu během jejich služby v britském Královském letectvu během druhé světové války. ■

Děkujeme firmě Eduard M. A. za poskytnutí bokorysů letounů Spitfire.

Kameny republiky

br. Jiří Toufar

JEDNOTA ČsOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI „br. STANISLAVA BERANA“

Dne 12. března 1938 došlo k připojení území tehdejšího Rakouska k nacistickému Německu, tato událost je známa také jako tzv. „Anšlus Rakouska“. Připojení Rakouského území k Německu, společně s předchozím obsazením Porýní v roce 1936, bylo jednoznačným důkazem o expanzní politice nacistického Německa.

Anšlusem Rakouska došlo pro Československo k prodloužení hranic s Německem a tím k výraznému zhoršení obranných možností československé armády v důsledku reálné možnosti obchvácení armády bojující na území Čech. Současně došlo k odhalení slabiny československé obrany, kterou byla obrana jižní hranice naší země. Vstupem Wehrmachtu do Rakouska začalo stoupat sebevědomí českých Němců.

V druhé polovině května 1938 se podařilo získat československým zpravodajcům operativní informace o údajné koncentraci německé armády u československých hranic, konkrétně v Sasku a Bavorsku. V Československu ve stejné době probíhaly obecní volby a pohyby německých vojsk mohly být pouhou demonstrací síly Třetí říše. Souběh těchto informací a rostoucí napětí v pohraničních oblastech vzbuzovaly v Československu důvodné obavy z hrozícího válečného konfliktu s nacistickým Německem. Vzhledem k tomu se večer 20. května 1938 sešla vláda, která rozhodla o částečné mobilizaci, přestože hlavní štáb armády požadoval zmobilizovat pět ročníků záloh. Vláda ovšem mírnila požadavky hlavního štábu armády z důvodu obav eskalace násilí a vyvolání válečného konfliktu, a tak se rozhodla pro kompromis.

Dne 20. května 1938 v 19.55 hodin vyhlásil Hlavní štáb československé armády velitelskou pohotovost všech stupňů a krátce po 22. hodině obdržela všechna divizní velitelství československé armády telegram s textem: „Provedte Zborov-25!“, což znamenalo vyhlášení ostrahy hranic. Na výjimečné cvičení byli povoláni branci odvodního ročníku

1935, tedy 1. ročníku 1. zálohy, a dále starší záložníci se speciálním zařazením. Početní stav armády se tak rychle navýšil na 383 000 vojáků, kteří měli obsadit pohraničí naší země. Jednotky Stráže obrany státu, které tvořily první obranný sled přímo na státní hranici, nastoupily na hranice velmi rychle. Poslední jednotka obsazovala své stanoviště nad ránem 21. května. V rychlosti nastoupili i záložníci. Ostraha hranic byla odvolána v červnu 1938.

Dne 21. května si členové Klubu vojenské historie 29. pěší pluk „plk. Josefa Jiřího Švece“ Jindřichův Hradec a členové jindřichohradecké jednoty ČsOL „br. Stanislava Berana“ připomněli události květnové ostrahy hranic, také známé jako částečná mobilizace z května 1938 na okrese Jindřichův Hradec. Během této akce podnikli členové obou organizací krátkou pouť po místech, kde v květnu a září roku 1938 stáli obránci našich hranic.

Nejenom objekty československého opevnění jsou svědky těchto událostí, ale na okrese Jindřichův Hradec se nachází několik tzv. „Kamenů republiky“. Tyto kameny se nachází v těsné blízkosti linie lehkého opevnění, ale i poblíž stanovišť družstev Stráže obrany státu. Tyto „Kameny republiky“ zůstávají do dnešních dnů hmatatelným důkazem odhodlání našich vojáků, příslušníků finanční stráže, četnictva a státní policie bránit naši republiku. ■

Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je prezentovat rozsáhlou a různorodou činnost Československé obce legionářské, připomínat odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svěbytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel.: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz **EDITOR:** Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o.,

Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **UZÁVĚRKA ČÍSLA:** 20. června 2024, **EVIDENČNÍ ČÍSLO:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekt.

MUZEUM LEGIÍ ČESKOSLOVENSKÝCH

ČESKOSLOVENSKÁ LEGIE V POLSKU 1939

Výstava o první armádní jednotce
československého zahraničního odboje
na počátku 2. světové války

**OD ČERVENCE 2024
V MUZEU ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ**

Výstava se koná za finanční podpory Ministerstva obrany ČR

Muzeum československých legií

br. Vlastimil Kříšťan

Italské vojenské skládací horské kolo vz. 1912 (Bianchi)

Počátky vzniku cyklistických jednotek se datují do roku 1893 ve Francii. Italská armáda začala podnikat první pokusy v roce 1898 a od roku 1910 byly cyklistické prapory systematizovány v rámci 12 pluků italské lehké pěchoty (Bersaglieri). V roce 1911 se italské Ministerstvo války rozhodlo uspořádat soutěž mezi jedenácti italskými továrnami vyrábějícími bicykly s cílem najít nové skládací kolo pro armádu. Zkouška sestávala z 3000 km jízdy prašnými a špatnými cestami. Tuto soutěž vyhrála továrna Bianchi a získala tak zakázku na dodání prvních 7000 kol. V meziválečném období byly všechny pluky Bersaglieri přeměněny na cyklistické a v roce 1923 zavedeno modernizované skládací kolo, opět od firmy Bianchi.

Skládací kolo vzor 1912 se vyznačuje 60 cm velkými koly s plnými dušemi, které tak nebylo možné propíchnout. Pro pohodlnější jízdu je kolo vybaveno odpruženou přední vidlicí a zadním rámem. Složení kola se provádělo povytažením dvou závlaček zhruba v polovině rámu, který umožnil kolo přes pant složit na polovinu. Opětovnému složení zabraňoval pojistný háček. Během jízdy se na rám kola připínala horizontálně puška vojáka a v případě modelu pro důstojníky se umísťovala šavle vertikálně na podél přední vidlice. Rám kola byl opatřen několika oky pro přichycení vnitřního nosného batohu a popruhu, který sloužil

k nošení složeného kola na zádech. Nad zadním kolem byl připevněn esovitě prohnutý nosič, na němž voják nesl další výstroj. Váha samotného kola byla zhruba 16 kg, vezená výstroj bez pušky vážila dalších 11 kg.

Kola se dostala rovněž k československým legionářům v Itálii a podle fotodokumentace byla užívána během bojů na Slovensku. Zobrazený kus v průběhu let pozbyl původní šedozeleňou barvu a rovněž byly odstraněny specifické prvky nosného a sklopného systému či chyty nosiče. ■

